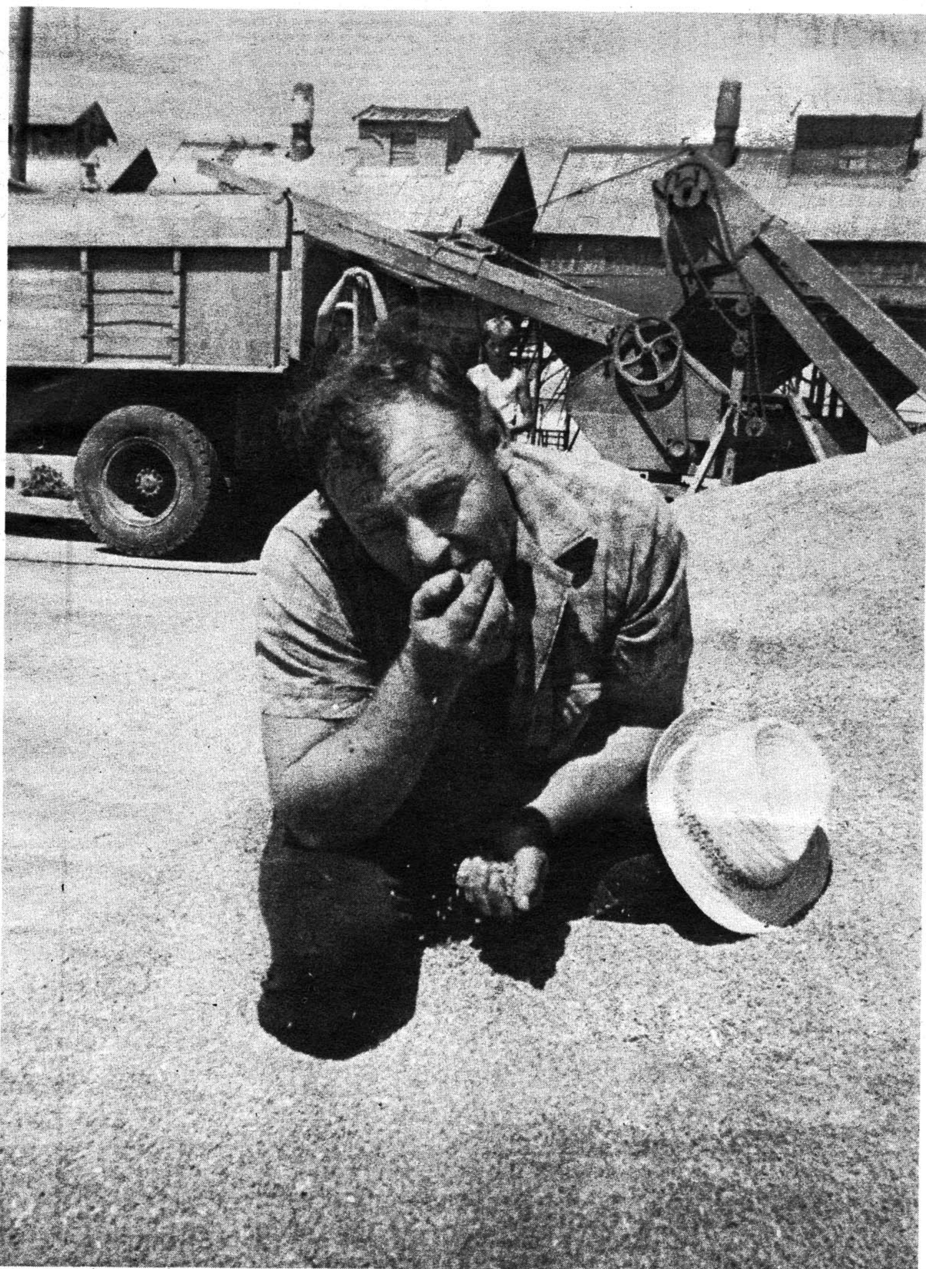
ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 147 ◆ Четвер, 1 серпня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.



ПРИВІЛЬНІ ЖНИВА

Минулого тижня розмовляв з Державним міністром — міністром сільського господарства Олександром Ткаченком про жнива. Аж тут зателефонував прем'єр-міністр України Вітольд Фокін. І члени уряду теж ділилися думками про цьогорічний урожай, де можна знайти резерв зерна, скільки пустити на продаж і на зароблений карбованець колгоспнику...

А я тим часом подумав про інше, як урядову цифру підкоригують втрати на полях і вивезення з України зерна. А ще ж наші власні пожежі! Адже торік хліба згоріло більш як на 53 тисячі карбованців. Мабуть, одна із причин цьогорічної скрути і в тому, що сьогодні важко рахувати карбованці — інфляція. А власної валюти поки що немає. Тому й змушені заробляти забугорну валюту такі господарства, як держплемзавод «Сиваський» з Херсонської області. Цього року навіть при врожаї в 35 центнерів з гектара тут матимуть від хліба непогані гроші.

На часі — перерізання стрічки і постріли шампанського на власному комбікормовому заводі. Подія це визначна, бо вирішує одну з найболючіших проблем сучасного села — переробку. А всі мільйонні прибутки пташать такі прості люди, як шофер із села Привільного Юрій Кичко. Який вважає, що хліб завжди хороший, лише господарі бувають різні.

Віктор **КОСАРЧУК.**

село Привільне
Генічеського району
Херсонської області.

На знімку: шофер держплемзаводу «Сиваський» Юрій Кичко.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНЕ свято з нагоди Дня повітряно-десантних військ вперше буде проведене завтра у столиці України. Його ініціатори — київські міські ради воїнів-інтернаціоналістів і ветеранів ПДВ. Почнеться свято о 17.00 з покладення квітів до могили Невідомого солдата в парку Вічної слави. Основні заходи пройдуть на стадіоні СКА. Безсумнівний інтерес викличуть демонстраційні покази майстерності воїнів-десантників, хлопців із ЗМОПу.

ДИРЕКТОР видавництва «Правда» В. П. Леонтьєв на прес-конференції, присвяченій передплатній кампанії, заявив: «Ми не маємо морального права починати передплату, оскільки не забезпечені повністю папером і на цей рік».

У прес-конференції взяли участь керівники Міністерства зв'язку, міністерства шляхів, Міністерства цивільної авіації СРСР, ідеологічного відділу і управління справами ЦК КПРС.

ДО ВІЗИТУ В КИЇВ ПРЕЗИДЕНТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ДЖОРДЖА ГЕРБЕРТА УОКЕРА БУША

1 серпня ц. р. в Київ прибуває з офіційним візитом Президент Сполучених Штатів Америки Джордж Герберт Уокер Буш.

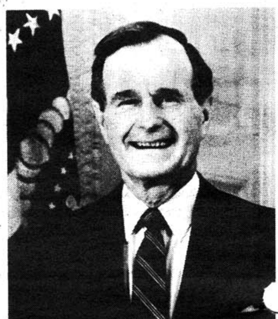
Дж. Буш народився 12 червня 1924 року в м. Мілтоні в шт. Массачусетс. Під час другої світової війни служив у військово-морській авіації на Тихому океані. Після демобілізації в 1945—1948 рр. навчався у Йєльському університеті, який закінчив із ступенем бакалавра гуманітарних наук за спеціальністю економіка. У 1953—1969 рр. — засновник і директор нафтової фірми «Сапата петролеум корпорейшн» у штаті Техас.

У 1966 році Дж. Буш активно включився у політичну діяльність. Того ж року був обраний від республіканської партії до палати представників конгресу США від штату Техас.

У 1970—1973 рр. був постійним представником США при ООН. У 1973—1974 рр. — голова Національного комітету республіканської партії. У 1974—1975 рр. займав посаду керівника групи зв'язку США в Пекіні. У 1976—1977 рр. Дж. Буш був директором Центрального розвідувального управління США.

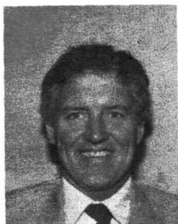
На виборах 1980 р. і 1984 р. обирався віце-президентом США. У 1988 році Дж. Буш обраний на пост Президента США.

Дж. Буш неодноразово відвідував Радянський Союз як віце-президент Сполучених Штатів Америки. Як Президент США він розгорнув плодотворну діяльність, що сприяє переведенню радянсько-американських відносин у русло конструктивної взаємодії. В результаті радянсько-американських зустрічей на найвищому рівні на Мальті у 1989 році, у Вашингтоні, Хельсінкі і Парижі (1990 р.), а також у Лондоні (липень 1991 року) були зроблені великі спільні кроки до подолання «холодної війни» і утвердження нового політичного мислення в міжнародних справах.



БАЖАЄМО ДОБРА

*Джон **ГУНДЕРСЕН**, Генеральний консул США у Києві*



Візит Джорджа Буша на Україну — перше відвідання главою американської держави вашої республіки від того часу, як у 1972 році тут побував Річард Ніксон. Цей візит має надзвичайно велике значення для налагодження прямих контактів між народами Америки й України — не тільки в сфері політики, а й бізнесу, комерції, культури, просто між людьми обох континентів.

Під час відвідання Києва американський Президент проїде через місто, побачиться з людьми, цим самим виявить свою глибоку повагу до вашого працьовитого народу.

Американський народ, уряд нашої держави з величезною цікавістю стежать за подіями на Україні, вашими сміливими, енергійними кроками у демократизації суспільного життя, переходу економіки на ринкові відносини, впровадженні широких економічних реформ.

Я знаю, що Президент США хоче не тільки власними очима побачити прогресивні перетворення на Україні, а й цим візитом заохотити дальший розвиток цих реформ, поліпшення життя вашого народу.

Останнім часом, і ви це добре бачите, значно зросли прямі комерційні контакти між Америкою і вашою республікою. Ми хочемо, щоб вони розвивалися й надалі, щоб бізнесмени обох країн знаходили один одного і разом робили добрі справи.

Однак ми всі прекрасно розуміємо, що доля українців знаходиться у їхніх власних руках. Ми щиро хочемо допомогти їм не тільки добрими порадами, а й прямими інвестиціями в конкретних сферах економіки. Треба тільки виробити такі закони і юридичні норми, які б надійно захищали інтереси, права і наших підприємців, гарантували повернення затрачених капіталів.

Нашу щирість у ставленні до українського народу підтверджують добрі спільні справи, які набирають розгону. Наш великий інтерес до життя українців стверджується, зокрема, приїздом до вашої столиці Президента Сполучених Штатів Америки.

— Інтерв'ю з тротуару —

МИ НАЇВНІ ЛЮДИ

Напередодні приїзду у Київ Президента США Джорджа Буша у центрі Києва у гурті молодих людей, що мають звичку стояти тут із жовто-блакитним прапором, з'явився і прапор Сполучених Штатів Америки — на одному флагштоці з жовто-блакитним, тільки нижче... Зупиняються перехожі, читають вітальні гасла, адресовані Президентові США, обмінюються думками. А вони різні: Джордж Буш, мовляв, приїде з'ясувати позицію України щодо Союзного договору, те, чому Верховна Рада зволікає з його підписанням, познайомитися з керівництвом 52-мільйонної республіки, що є членом ООН, але за багато років свого членства самостійно не підписала жодної міжнародної угоди... Але найбільше балачок про те, що після приїзду Джорджа Буша і переговорів Леоніда Кравчука з ним Україна матиме умови найбільшого сприяння у співробітництві із Сполученими Штатами Америки.

— Ви наївні люди, — каже на це один з імпозантних чоловіків, на вигляд іноземець.

Мене зацікавила ця альтернативна думка. Він відмовився представлятися, а поговорити «просто так» дав згоду: Отже, інтерв'ю з тротуару:

— Я не перестаю дивуватися тому, що мої співвітчизники, — я родом з України, виїхав і живу нині в Штатах, можете так і написати: турист із Америки, — сподіваються на чиюсь допомогу ззовні. Втім, щоб не обманюватись ілюзіями, треба знати американський спосіб життя. Я до нього вже звик. Мене, як і кожного американця, турбує, — виймає і відкриває гаманець з доларами, — оце і оце, і, — показує фотокартку своєї дружини і дітей. Решта, якщо не зачіпає цих інтересів, не турбує. Такий самий вигляд має Америка й у політиці. Її цікавить її ж благо. І нікого за «просто так» вона не збирається витягувати з економічної чи, тим більше, з політичної кризи. Я намагаюся це доводити моїм знайомим тут, на Україні. Чим демократичнішою і міцнішою в економічному та політичному відношеннях буде держава, з якою Штати матимуть намір співробітничати, тим менш кабальні для тієї держави або, скажемо так, вигідні для себе умови вони зможуть виставити.

Ви думаєте, що США не мають достатньої кількості нафти і тому їм знадобився Кувейт? Нічого подібного, нафти вдосталь і запасів її — теж. Війна у Перській затоці — це була війна проти Японії та деяких інших країн, що мали б з Кувейту дешевшу нафту. Я, звичайно, не належу до прихильників Хусейна, але, зважте, він демократично дозволяв усі віросповідання. Це був своєрідний зародок демократії, його пригнітили.

Я впевнений, що верхні ешелони влади Білого дому мало зацікавлені у розвитку демократичних процесів будь-де, у зміцненні економічного становища будь-якої держави. А тому не слід чекати манни небесної. Треба сподіватися тільки на себе. Невже ви думаєте, що легше домовитися із Президентом США Бушем, ніж з Президентом Росії Єльциним про співробітництво? Отже, вам треба домовлятися і покладатися тільки на себе. «Сімка» ж співробітничає на паритетних засадах. Хоча треба пам'ятати, що США під час другої світової війни зрівняли із землею багато міст і сіл Німеччини. Україна теж зазнала жертв. А другий фронт відкритий був із запізненням...

Втім, часи міняються. Може, турист із Америки і не у всьому правий, але ж він і справді знає американський спосіб життя.

Інтерв'ю «просто так» взяла Світлана ПИСАРЕНКО, парламентський оглядач «Голосу України».

ЯКЩО КОЖЕН ПО ЦЕГЛИНІ

Будівнича термінологія під час зустрічі Першого заступника Голови Верховної Ради УРСР Івана Плюща з мером канадського міста Торонто Артуром Егглетоном вживалася досить часто. Справа не тільки в тому, що під час переговорів йшлося про конкретні ділові контакти у сфері виробництва будівельних матеріалів, а й передусім про будівництво. творення взаємоприйнятних відносин у розвитку бізнесу, соціальній та політичних сферах.

— Для пожвавлення таких відносин, для того, щоб перейти від добрих намірів до конкретних справ, — наголосив, зокрема, Іван Плющ, — кожна сторона має закласти свою цеглину, хоча й зрозуміло, що канадські бізнесмени побоюються нестабільності. Однак є всі можливості для спільного докладання зусиль для формування недержавного сектора економіки. На жаль, на Україні надзвичайно бракує досвіду у цій справі, немає й серйозних практиків. Готувати кадри потрібно, однак це вимагає багато часу. Тому, підкреслюю, було б корисно створювати різні спільні підприємства, нехай навіть невеличкі. Крім того, Україна дуже потребує запровадження і освоєння сучасних технологій у різних галузях народного господарства. Ми розуміємо, що для цього необхідні значні кошти. Республіка їх не має, однак, якби канадські бізнесмени на вигідних і для себе і, звичайно, для нас умовах пішли на технологічну допомогу Україні, сподіваюся, вони не жалкували б.

(Закінчення на 3-й стор.).

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047, Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07
аграрний — 441-86-18
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59
культури — 441-86-44
спорту — 441-88-08
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20
історії України — 441-88-62
цінськових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44
бухгалтерія — 441-84-00

Рукописи не рецензуються і не повертаються

Індекс 60955

Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень: у вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

УРСР — ЧСФР: підписано угоду про співробітництво

30 липня в Києві з робочим візитом перебував Надзвичайний і повноважний посол ЧСФР в СРСР Р. Сланський. Він був прийнятий першим заступником Голови Верховної Ради УРСР І. Плющем. У ході дружньої і відвертої розмови гість був ознайомлений з соціально-політичним і економічним становищем нашої республіки, позицією України в такому життєво важливому питанні, як підписання союзного договору. Зараз, сказав перший заступник Голови Верховної Ради УРСР, у нас іде напружена робота у цьому напрямі. Україна, підкреслив він, підпише новий союзний договір, але такий, який відповідатиме декларації про її суверенітет.

Посол проінформував про процеси, які відбуваються нині в Чехословаччині. Багато з них, відзначив він, нагадують ті, що мають місце на Україні. І це не дивно. Адже ми, як і ви, йдемо до ринку і по шляху демократизації, а отже, у нас багато завдань — схожі.

У розмові взяли участь керівник Секретаріату Верховної Ради УРСР М. Хоменко, Генеральний консул ЧСФР в Києві Р. Гаренчар.

* * *

Цього ж дня між урядами України і Чехословаччини було підписано угоду про торговельно-економічні зв'язки і науково-технічне співробітництво.

Якщо раніше Чехословаччина головним чином підтримувала подібні відносини в основному тільки з Союзом, тобто з центром, сказав посол, який поставив свій підпис під угодою, то тепер ми велику увагу приділяємо і зв'язкам з республіками. Особливо важливе для нас співробітництво з Україною, яка є однією з найбільших країн Європи і має величезний промисловий і сировинний потенціал.

На думку державного міністра — міністра у справах економіки УРСР А. Мінченка, який також підписав її, вона послужить основою для дальшого укладення й інших подібних угод, які дадуть змогу піднести українсько-чехословацьке співробітництво на вищий рівень. Для нас, заявив державний міністр, відновлення порушених зв'язків з колишніми країнами РЕВ має особливе значення, насамперед у плані успішного функціонування народного господарства України.

За домовленістю між сторонами розрахунок вестиметься в конвертованій валюті, а також з використанням бартерних угод та інших форм.

На підписанні були міністр закордонних справ УРСР А. Зленко, міністр зовнішньоекономічних зв'язків республіки В. Кравченко, інші офіційні особи. У підписанні взяли участь торговельний представник ЧСФР в СРСР Я. Махай і Генеральний консул ЧСФР в Києві Р. Гаренчар.

Р. Сланський мав розмову з міністром закордонних справ УРСР.

О. ТРОЦЕНКО,
кор. Укрінформ.

ЯКЩО КОЖЕН ПО ЦЕГЛИНІ

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

Мені довелося спілкуватися з українцями, які мешкають у Канаді, вони вболівають за свою прабатьківщину, хочуть бачити її суверенною. Я ж виступаю за те, щоб тлумачення діаспори набувало більш широкого змісту, щоб воно грунтувалося не лише на, так би мовити, земляцький основі, а мало й економічне підгрунтя.

Підписання угоди про поріднення Торонто і Києва, сподіваюся, також вийде за межі обміну делегаціями, концертами, кінострічками тощо, а передусім матиме й економічний ефект. Без цього ми не змінимо ставлення громадян до Верховної Ради республіки, до уряду.

Пан Егглетон від імені делегації висловив задоволення візитом до Києва.

— Все, про що йшлося під час нашої бесіди, ми передамо урядові провінції і зробимо відповідні висновки, — зазначив він. Сподіваємося на встановлення справді дружніх відносин між Торонто і Києвом, на те, що зв'язки бізнесменів України і Канади набудуть розвитку. Технологічна допомога, необхідна вашій республіці, стане реальністю. Тепер, як ви зазначили, пане Плющ, у нас відкриваються двері для налагодження економічних, соціальних, культурних відносин. Торонто є дійсно центром українців у Канаді, а також центром бізнесу і фінансів. Тобто я впевнений, що є чимало сфер для взаємного спілкування, для співробітництва.

Народний депутат України Сергій Головатий висловив вдячність представникам делегації Торонто, української діаспори, канадським бізнесменам, які роблять перші, але дуже важливі та вагомі кроки у розвитку економічних, культурних, соціальних зв'язків з Україною, і наголосив на необхідності подальших, більш тісних контактів.

Генеральний консул Канади у Києві Нестор Гайовський, радник муніципалітету Василь Бойчук, українець за походженням, так само, як і бізнесмени Грег Стек, Мирослав Івасиків, Юрій Охрім, порушили під час зустрічі ряд проблем політичного і соціального розвитку України на шляху до суверенітету, а також висловили свої погляди на можливість плідних взаємовідносин у різних сферах.

З української сторони у переговорах взяли участь заступник керівника Секретаріату Верховної Ради УРСР Леонід Горьовий, заступник голови Київського міськвиконкому Віталій Кочерга, голова Московської райради Києва Микола Бідзіля, інші офіційні особи.

Вікторія
СВІТЛАНОВА.

ПРОЕКТ

ДОГОВІР ПРО СТВОРЕННЯ СОЮЗУ СУВЕРЕННИХ ДЕРЖАВ

ЛИСТ ДО ЧИТАЧА

Те, що існуючий Союз не влаштовує майже нікого, є зрозумілим. До запропонованого в Ново-Огарьово проекту Союзного договору ставлення неоднозначне. Є республіки (Середньоазіатські та Азербайджан), які повністю його схвалюють, є такі, що повністю його відкидають, є такі, що погодилися б на нього з певними змінами. Це ще раз підтверджує, що союзу республік з одностайним схваленням пропозицій центру немає і, мабуть, бути не може. У зв'язку з цим і майбутній Союз матиме різний рівень інтеграції в нього республік. Цей рівень для кожної республіки визначатиметься її власними потребами і думкою її народу. І якщо Середньоазіатські республіки та Азербайджан, можливо, деякі інші республіки погоджуються на запропонований варіант Союзу, то ніхто і ніщо не може стати їм на перешкоді в його створенні.

Якісний аналіз проекту Союзного договору, що був проведений сесією Верховної Ради України, показав, що він не відповідає Декларації про державний суверенітет України. Кількісну оцінку буде зроблено пізніше. Тобто виникає ситуація, коли Союз Радянських Суверенних Республік (СРСР) буде створений тими, хто повністю згоден із Новоогарьовським проектом Союзного договору. При цьому Україна може підписати Договір на створення Союзу Суверенних Держав зі створеним СРСР (як оновленою федерацією). Тобто суб'єктів Договору буде лише два — Україна і СРСР. І цей підхід більше відповідав би реаліям в існуючому Союзі і положенням нашої Декларації. Проект такого Договору я й пропоную на розгляд читачів, на розгляд громадян України. Просив би надсилати свої відгуки і пропозиції до постійної Комісії Верховної Ради УРСР з питань економічної реформи і управління народним господарством.

Володимир ПИЛИПЧУК,
член Президії Верховної Ради УРСР, голова Комісії Верховної Ради УРСР з питань економічної реформи і управління народним господарством.

Високі Сторони, що домовляються:

— Україна як суверенна держава, член ООН, що діє відповідно до Конституції України, норм міжнародного права, висловлюючи думку народу України щодо створення Союзу Суверенних Держав на принципах Декларації про державний суверенітет України

— та Союз Радянських Суверенних Республік (оновлена федерація), член ООН, що діє відповідно до Конституції СРСР та норм міжнародного права

вирішили будувати нові відносини, що відповідають інтересам наших народів, і уклали цей Договір про створення Союзу Суверенних Держав (ССД).

I. ПРИНЦИПИ ССД

1. Україна та СРСР є повністю суверенними державами і рівноправними суб'єктами міжнародного права як до, так і після підписання цього Договору.
2. Україна і СРСР самостійно забезпечують повний (політичний, економічний та військовий) контроль за своїми територіями власними силами та засобами.
3. Україна та СРСР проводять політику невтручання у внутрішні справи один одного, політику взаємовигідного співробітництва та спільного вирішення питань у сферах, визначених цим Договором.
4. Незастосування сили у вирішенні питань міждержавних відносин.
5. Договір про створення ССД підлягає реєстрації в Організації Об'єднаних Націй.

II. ПОСТІЙНІ ПРОГРАМИ, ЩО НАЛЕЖАТЬ ДО СПІЛЬНОГО ВИРІШЕННЯ ДЕРЖАВАМИ — ЧЛЕНАМИ ССД

1. Стратегічна оборона територій держав — членів ССД, створення військ стратегічної оборони ССД та управління ними.
2. Розробка та здійснення космічних програм та фундаментальних досліджень у деяких галузях науки.
3. Розробка та здійснення екологічних програм.
4. Розробка та реалізація програм по боротьбі з організованою злочинністю: міждержавний розшук кримінальних злочинців.
5. Для реалізації кожної з перелічених програм держави — члени ССД виконують такі функції: створюють штатні постійні союзні органи, фінансують та контролюють їх діяльність і ліквідують ці органи, коли необхідність в їх існуванні відпадає або коли одна із сторін не зможе (виходячи з внутрішнього становища) брати участь у програмах.
6. Порядок створення, фінансування, контролю і ліквідації названих у п. 5 органів і механізми реалізації цих функцій визначаються угодами та протоколами, що є невід'ємними частинами цього Договору.

III. ПОСТІЙНІ ПРОГРАМИ, В ЯКИХ ДЕРЖАВИ — ЧЛЕНИ ССД ПРОВОДЯТЬ СКООРДИНОВАНУ ПОЛІТИКУ

1. Митна політика і митні союзи.
2. Валютна політика і валютні союзи.
3. Міграційна політика.
4. Пенсійна політика.
5. Політика найбільшого сприяння для підприємців — представників держав — учасників Договору.
6. Безпека руху на авіаційному, залізничному та морському транспорті, безпека експлуатації АЕС.
7. Політика у сфері захисту національних культурних та історичних цінностей.
8. Політика у сфері захисту прав людини.
9. Для підготовки реалізації кожної з намічених програм відповідні органи держав — учасників Договору спільно створюють постійні Координаційні ради за представницьким принципом.
10. Рішення кожної із сторін про прийняття до реалізації названих програм приймається вищими органами державної влади держав — учасників Договору.

IV. ВИРІШЕННЯ СУПЕРЕЧОК МІЖ ДЕРЖАВАМИ — УЧАСНИКАМИ ДОГОВОРУ

1. Усі спірні питання міждержавних відносин вирішуються шляхом переговорів.
2. При недосягненні згоди при розгляді спірних питань вони вирішуються в порядку, передбаченому міжнародними третейськими судами.

V. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Території України і СРСР визначаються існуючими кордонами на момент підписання Договору.
2. Зміни кордонів між Україною і СРСР проводяться на підставі міждержавних угод.

VI. УЧАСТЬ У ДОГОВОРІ

1. Договір є відкритим для приєднання до нього інших суверенних держав.
2. Кожен з учасників Договору має право на його розірвання.
3. Договір підписується вищими службовими особами держав і вступає в силу з моменту його ратифікації вищими органами державної влади України і СРСР.

VII. ТЕРМІН ДІЇ ДОГОВОРУ

Термін дії цього Договору — 10 років з моменту набрання ним чинності і в майбутньому може бути продовжений за згодою сторін.

За Україну
(підпис).

За Союз Радянських Суверенних Республік
(підпис).

Від редакції:

Інтерв'ю із автором запропонованого проекту членом Президії Верховної Ради Української РСР, головою Комісії Верховної Ради з питань економічної реформи і управління народним господарством **В. Пилипчуком** — в одному з найближчих номерів «Голосу України».

Телеграфним рядком із Запоріжжя

І У НАС БІРЖА

Оголошено про створення товарної біржі під егідою Запорізького міськвиконкому. Очолив її керівник центру «Веда», фірми, яка недавно наказала довго жити.

«ДНІПРО—ВОЛГА»

Авіабудівники Запоріжжя і Ульяновська створили асоціацію по випуску гігантських вантажних лайнерів «Руслан». Основний пакет акцій в Ульяновську. Замовники переважно закордонні.

ПОСПІШИШ — НАСМІШИШ

Скоропальний конкурс проектів майбутнього пам'ятника Тарасу Шевченку в обласному центрі завершився. Жоден із варіантів не буде втілено через недосконалість.

БОЇ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

На одному з мальовничих пляжів Кирилівки серед білого дня дві мафіозні групи вирішили з'ясувати стосунки, результат перестрілки: один убитий, кілька поранених, паніка серед відпочиваючих. Міліція затримала півтора десятка осіб. Ведеться слідство.

ЗАВОД ЩЕ НЕ ЗГОРІВ

Три пожежі з початку року зареєстровано на хімзаводі союзного підпорядкування «Кремнійполімер». Жертв немає.

ХОЛЕРА ЧИ НЕ ХОЛЕРА

Спалахи кишково-інфекційних захворювань сталися в Бердянську. Є підозра, що вони викликані збудниками холери. Але облсанепідемстанція спростовує думку про розвиток цієї небезпечної хвороби.

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».

Знак біди

ПЕРЕСТРІЛКА

27 липня до Пустомитівської міліції звернувся львів'янин А. Телицький: невідомі вимагали у нього 25 тисяч за викрадений автомобіль. Через кілька годин біля села Наварія Пустомитівського району вимагачів затримано при передачі їм грошей. Вони чинили опір, поранивши з обріза мисливської рушниці молодшого сержанта ЗМОП І. Михацевича, котрого госпіталізовано. Проти злочинців також застосовано зброю і їх затримано. Ними виявились львів'яни І. Пилипович, працівник об'єднання «Меблі», С. Масло, інвалід 2 групи, брати В. і Ю. Жуки, І. Возняк, В. Клименко, А. Недовба, Е. Сабуцький. Усі вони молоді, більшість ніде не працює. Кількох злочинців поранено й госпіталізовано. Ведеться слідство.

Укрінформ.

Наші мандрівки

ПІВДЕННІ ВРАЖЕННЯ

...Крим упізнати нелегко — якщо ти тут давно не був. Чогось не вистачає у пейзажі. А саме — виноградників. Під Грушівкою, на місці старих виноградників, ростуть груші. Правильно — Грушівка ж. Подекуди виноградники відновлюються — на це кожен питущий громадянин країни доплачує 20 копійок за виноградне вино...

...Сімферополь, серце Криму, зустрічає спекою. У пошуках чогось прохолодного вдається роздобути хіба склянку теплої «масандри» з обов'язковим навантаженням — дві котлети. Але люди тут привітні.

...Мабуть, єдине, що лишилось у Криму екологічно недоторканним — повітря, особливо — у гірських районах. Але про море цього не скажеш. Вода масна, дивишся на неї й згадуєш басейн для ведмедів чи бегемотів у зоопарку. Можливо, скоро справдиться жарт: море — то велика калюжа. Але відпочиваючих на морі не менше, ніж завжди.

...Планерське. Як і в інших рекреаційних зонах країни, тут — справжня ринкова економіка. Кожен заробляє, як може. Давно минули часи наївних пляжних фотографів. Їхнє місце зайняли наперсточники та спекулянти спиртним. Втім, у барах це добро коштує не дешевше.

...Враження таке, що «дикунам» оголошено фінансову війну. У їдальні можеш добре поїсти карбованців так за дванадцять, не за день, а за раз, і то — якщо половину обіду не доведеться викинути з огляду його непридатності для їжі.

Щодо даху над головою — «квартира» коштує від 5 до 10 карбованців на добу.

Але «дикуни» — народ живучий, на них, здається, мало впливає нестача прохолоджувальних напоїв, дорожнеча, одноманітна музика дискотек і барів. Я був свідком, як в одному з продмагів Планерського мало не втратила свідомості гостя з Москви, шокована «величезною кількістю товарів».

Це — курйоз, а щодо справжніх пригод — їх не може не бути там, де багато роботи для певного контингенту «дівчат»

...А Феодосія — чудова, як завжди, заспокійливо впливає на нервову систему, і черг у магазинах нема — чи то через спеку, чи то через перебої з транспортом. І море тут — найчистіше на всьому чорноморському узбережжі, і вода вважається «холодною» при 22 градусах. Все-таки Крим лишається дивом природи, — розумієш це, висадившись у Бориспільському аеропорту під рідним небом, яке здається надто суворим...

Богдан ГОЛИК.

Про що говорять

ЧИЇ ЕМІСАРИ?

Останнім часом по області настирливо поширюються чутки, що «емісари з західних областей» нібито агітують людей не збирати врожай, погрожують підпалити поля з дозрілим колосом. Про це заявив перший секретар Кіровоградського обкому Компартії України, народний депутат Є. Мармазов. Кореспондент обласної газети «Народне слово» відвідав колгосп імені Будьонного Новоархангельського району, голова якого категорично заперечив ці домисли. Цікаво, звідки ж черпалась інформація і чому мовчать обласна міліція, прокуратура, КДБ?

Сергій ЗАПОРОЖАН.

Ненаукові новини

КАДРИ ВИРІШИЛИ: ВСЕ!

Учена рада Харківського держуніверситету змістила з посади завідуючого кафедрою загальної та прикладної фізики професора, доктора наук Анатолія Кіндратенка. Новим завідуючим кафедри став декан фізико-технічного факультету доцент Володимир Лапшин. Кіндратенко вважає, що це розправа за політичні переконання.

А. Кіндратенко за 19 років роботи підготував близько 30 кандидатів та докторів наук, написав чотири монографії, опублікував десятки наукових праць, здобув престижну премію АН УРСР з фізики. А успіхи В. Лапшина в фізичній науці можна оцінити скромніше, але Володимир Ілліч вважає, що кафедрі допоможуть його організаторські здібності.

Втім, послухаємо переможеного.

— На ученій раді розглядалося понад 20 конкурсних справ на заміщення вакансій професорів та завідуючих кафедрами... Всі вони, крім завідуючого кафедрою загальної та прикладної фізики, були безальтернативними. В університеті ні на засіданнях кафедри, ні на радах факультетів до мене, як до завідуючого, ніяких претензій не висловлювалося. По суті, ніякого розгляду конкурсних справ не відбувалося, проголосували «без зайвих слів». Адже я одним з перших вийшов із КПРС, брав активну участь в організації Руху, нині очолюю організацію Товариства української мови «Просвіта», в минулому навчальному році насмілився читати лекції українською мовою.

А доцент В. Лапшин кілька років підряд був секретарем партбюро факультету, нині член парткому університету, стійкий і послідовний комуніст.

Ще до початку конкурсу Лапшин пропонував Кіндратенку знайти собі альтернативу серед своїх учнів. Але коли ніхто не подав заяву на «альтернативу», доцент В. Лапшин сам висунув свою кандидатуру на участь в конкурсі. І переміг.

На думку професора А. Кіндратенка, це і є той «якісно новий підхід до кадрової політики вузів», про що писала в травні нинішнього року газета «Правда», аналізуючи роботу парткому ХДУ.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».

Харків.

Подробиці

...БО СЛАБО ВІРУЛЕНТНИЙ

Спеціалісти Київського науково-дослідного інституту епідеміології та інфекційних хвороб, Кримської протичумної і Запорізької обласної санітарно-епідеміологічної станцій дали однозначну відповідь на питання, що ж сталося в Бердянську.

Обстежено близько трьохсот чоловік і майже двісті об'єктів. У результаті виявлено чотирьох носіїв холерного вібріону і знайдено його джерело. За версією, яка тепер перевіряється експериментальним шляхом, вібріон із занедбаного каналізаційного колодязя проник у тупикову вітку водопроводу, що веде до літньої дачі Бердянської школи-інтернату. Всі діти і співробітники, які перебували тут у той час, пройшли курс превентивного лікування. Небезпечне вогнище інфекції локалізовано. До 5 серпня мають бути завершені всі протиепідемічні заходи. Хворих на холеру в Бердянську немає і, як сподіваються, не буде, оскільки виявлений вібріон не токсикогенний і слабо вірулентний.

Як повідомив кореспондента Укрінформ головний лікар Запорізької облСЕС А. Севальнєв, у Бердянську посилено контроль за хворими з розладами кишечника, ведеться ретельне лабораторне стеження за питною, річковою та морською водою, а також комунальними комунікаціями. Купання на косі та в інших місцях не заборонене, не запроваджується також ніяких обмежень в оздоровчих закладах міста.

І все-таки, у зв'язку із зростанням гострих кишкових захворювань, питну воду бердянцям і гостям міста-курорта рекомендовано кип'ятити, а неорганізованих відпочиваючих з приїздом до Бердянська просять поки що зачекати.

В. ЄРЕМЕНКО.

Телегра...
з Рівно...

РЕАКТ...
ГОРІВ...

Чутки,...
ненській...
третій бл...
через міс...
ловний і...
Євген А...
не аварі...
неполадк...
замиканн...
рі. У пе...
серпня р...
почне пр...

БЕЗКІ...
СПОД...

У Р...
незале...
перевірк...
місті сто...
1000 кв...
ки посил...
формаці...
жану ві...
народно...
СРСР В...
сяна. Са...
торство...

«ШКО...
КОМУ...
НЕ П...

Півто...
ськість...
з облив...
валася п...
поверхо...
ня проф...
сів пі...
центр....
кетуван...
медиків...
нізму»...
сторі ка...
м'якими...
ми буд...
рати чл...
— запи...
чі.

СЛЮ...
СЛЮ...

Пам'я...
по м'ян...
по хліб...
Слюсар...
овочесу...
сервног...
димир...
— не п...
су. Вно...
територ...
приємст...
м'ясо —...
центнер...
мів, п'я...
ру, майж...
для...
Вкрав...
жав —...
ки. Су...
фіскаці...

З ПО...
НЕ В...

Знаю...
рі поїх...
ти» до...
обікрал...
будинку...
лиці С...
му. Ко...
цією: д...
втрати...

М...
влас...
дент...
раїн...

...А

...також засто... їх затримано. ...львів'яни ...працівник ...блі», С. Мас... брати В. ...І, Возняк, А. Недова, ...Усі вони мо... ...міде не пра... ...очинців пора... ...ізовано. Ве...

...Укрінформ.

...ЕННЯ

...можеш доб... ...ванців так за ...день, а за ...що половину ...ється викину... ...непридат...

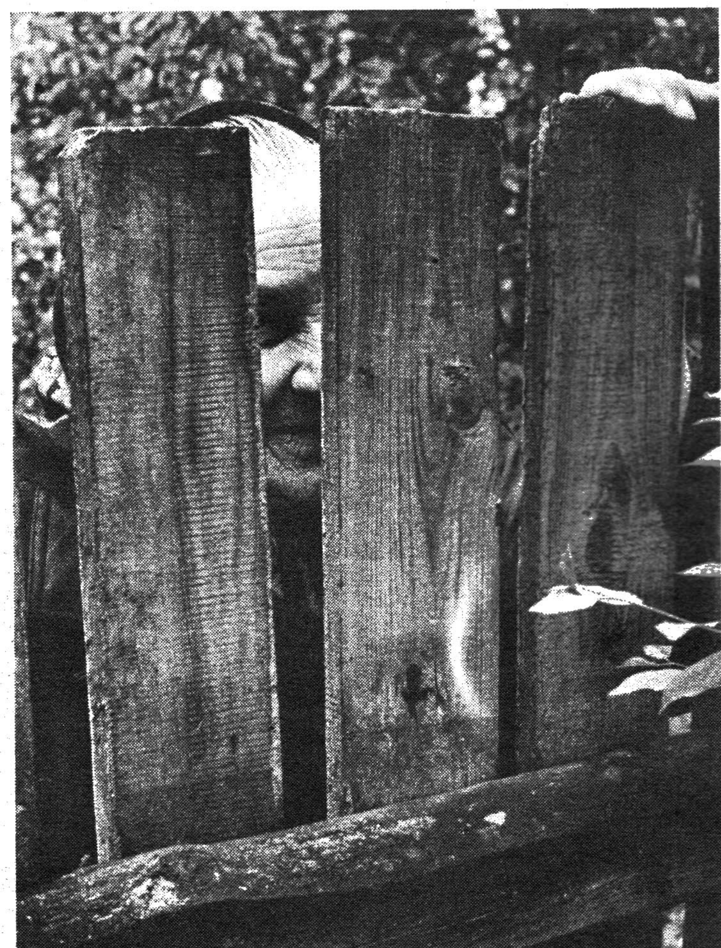
...головою — ...тує від 5 до ...на добу.

...ни» — народ ...здається, ...естача прохо... ...вапоїв, дорож... ...та музика ...рів. Я був ...дному з прод... ...ого мало не ...мості гостя з ...ні «величез... ...товарів».

...а щодо ...д — їх не ...там, де бага... ...вного конти...

... — чудова, ...заспокійливо ...вову систему, ...ах нема — ...ж, чи то че... ...ранспортом. І ...айчистіше на ...рському уз... ...вважається ...22 граду... ...Крим лиша... ...природи, — ...садившись у ...аеропорту ...м, яке зда... ...ворим...

...ан ГОЛИК.



Про що говорять

ЧИЇ ЕМІСАРИ?

Останнім часом по області настирливо поширюються чутки, що «емісари з західних областей» нібито агітують людей не збирати врожай, погрожують підпалити поля з дозрілим колосом. Про це заявив перший секретар Кіровоградського обкому Компартії України, народний депутат Є. Мармазов. Кореспондент обласної газети «Народне слово» відвідав колгосп імені Будьонного Новоархангельського району, голова якого категорично заперечив ці домисли. Цікаво, звідки ж черпалась інформація і чому мовчать обласна міліція, прокуратура, КДБ?

Сергій ЗАПОРОЖАН.

Ненаукові новини

...И ВИРІШИЛИ: ВСЕ!

...рі допоможуть ...ські здібнос...

...мо переможе...

...раді розгляда... 20 конкурсних ...ення вакансій ...відуючих ка... ...они, крім за... ...рою загальної ...зики, були бе... ...В універси... ...них кафедри, ...льтетів до ме... ...ючого, ніяких претензій не висловлювалося. По суті, ніякого розгляду конкурсних справ не відбувалося, проголосували «без зайвих слів». Адже я одним з перших вийшов із КПРС, брав активну участь в організації Руху, нині очолюю організацію Товариства української мови «Просвіта», в минулому навчальному році насмілився читати лекції українською мовою.

А доцент В. Лапшин кілька років підряд був секретарем партбюро факультету, нині член парткому університету, стійкий і послідовний комуніст.

Ще до початку конкурсу Лапшин пропонував Кіндратенку знайти собі альтернативу серед своїх учнів. Але коли ніхто не подав заяву на «альтернативу», доцент В. Лапшин сам висунув свою кандидатуру на участь в конкурсі. І переміг.

На думку професора А. Кіндратенка, це і є той «якісно новий підхід до кадрової політики вузів», про що писала в травні нинішнього року газета «Правда», аналізуючи роботу парткому ХДУ.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».

Харків.

...обиці

...ВІРУЛЕНТНИЙ

...ентивного лі... ...ечне вогнище ...зовано. До 5 ...бути заверше... ...демічні захо... ...олеру в Бер... ...як спосіда... ...оскільки ві... ...не токсико... ...вірулентний.

Як повідомив кореспондента Укрінформ головний лікар Запорізької облСЕС А. Севальнєв, у Бердянську посилено контроль за хворими з розладами кишечника, ведеться ретельне лабораторне стеження за питною, річковою та морською водою, а також комунальними комунікаціями. Купання на косі та в інших місцях не заборонене, не запроваджується також ніяких обмежень в оздоровчих закладах міста.

І все-таки, у зв'язку із зростанням гострих кишкових захворювань, питну воду бердянцям і гостям міста-курорта рекомендовано кип'ятити, а неорганізованих відпочиваючих з приїздом до Бердянська просять поки що зачекати.

В. ЄРЕМЕНКО.

Телеграфним рядком з Рівного

РЕАКТОР НЕ ГОРІВ

Чутки, що на Рівненській АЕС згорів третій блок, спростував через місцеву пресу головний інженер АЕС Євген Андрєєв: «У нас не аварія, а звичайна неполадка — сталося замикання в генераторі. У першій декаді серпня реактор знову почне працювати».

БЕЗКВАРТИРНІ СПОДІВАЮТЬСЯ

У Р...ому створ... незале... комісію ... перевірки чутки, що у місті стоїть пусткою 1000 квартир. Заявники посилаються на інформацію, нібито одержану від помічників народного депутата СРСР Вілена Мартиросяна. Сам депутат авторство відкидає.

«ШКОЛА КОМУ...МУ» НЕ ПІДДАЛАСЯ

Півтора року громадськість області на чолі з облвиконкомом добивалася передачі дев'ятиповерхового приміщення профспілкових курсів під ...іагностичний центр. Доходило до пікетування і страйку медиків. «Школа комунізму» відстояла просторі кабінети і зали з м'якими меблями. «Де ми будемо вчити збирати членські внески?» — запитують профспілчани.

СЛЮСАРЮ — СЛЮСАРЕВЕ

Пам'ятаєте: «Слюсар по м'якому металу — по хлібові й салу»? Слюсар Рівненського овочесушильно - консервного заводу Володимир Шевчук вирішив — не по салу, а по м'ясу. Вночі проникав на територію рідного підприємства і виносив м'ясо — два пуди, півцентнера, 70 кілограмів, п'ять мішків цукру, майже 3000 кришок для консервування. Вкрав чимало. І одержав — теж. Чотири роки. Суворого. З конфіскацією.

З ПОЛЬЩІ НЕ ВИДНО...

Знаючи, що господарі поїхали «промишляти» до Польщі, злодії обікрали квартиру у будинку № 15 по вулиці Свободи в Рівному. Комерція є комерцією: де знайдеш, де втратиш...

Сергій МЕЛЬНИЧУК,
власний кореспондент «Голосу України».

У Кабінеті міністрів СРСР

ПЕРЕВАГА — БЕЗРОБІТНИМ

Віднині громадські роботи оплачуватимуться. Втім, ці оплачувані громадські роботи, як свідчить постанова Кабінету міністрів СРСР, будуть зовсім не такі, до яких ми звикли раніше. Пам'ятаєте, громадські доручення, соціальна активність тощо? Тепер вони будуть загальнодоступними для тих, хто вважається безробітним, тобто не потребуватимуть спеціальної професійної підготовки і передбачатимуться на місцевому та республіканському рівнях у державних програмах зайнятості. Звісно, при наданні цих робіт переваги належатимуть безробітним. У документі розшифровується характер діяльності майбутніх безробітних та незайнятого населення, а також роз'яснюються фінансовий і юридичний бік справи.

Які ж це роботи — громадські оплачувані? Ну, наприклад, допомога будівельникам, праця на полях у період весняних та осінніх робіт, збирання врожаю, робота на овочевих базах тощо.

Поки це постанова-рекомендація. Міністерству праці та соціальних питань СРСР ще належить розробити за участю урядів республік і профспілок та затвердити примірне положення про проведення оплачуваних громадських робіт.

Яким воно вийде остаточно, покаже час.

Людмила КОРОЛЬ.

Ініціатива

ДОПОМАГАЮТЬ УГОРЦІ

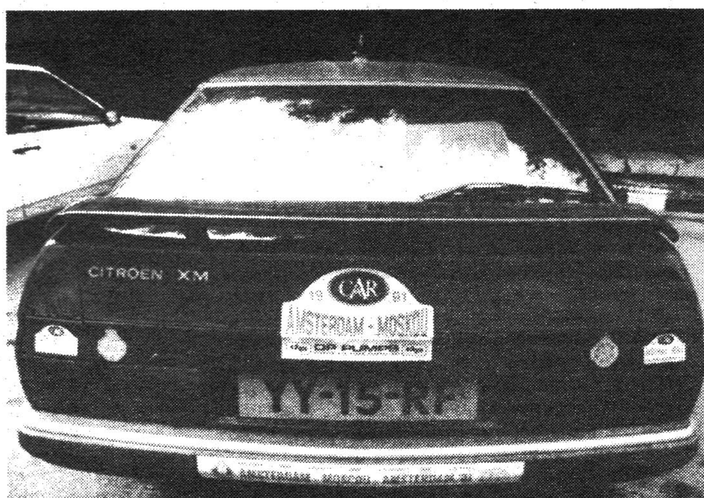
Асоціація «Чорнобиль». Ініціаторами створення якої стали Білоцерківський виконком та ряд підприємств міста, ставить за мету допомогти тим, чиї долі перетнулися з чорним лихом 1986 року. У місті вже відкрито два комерційних магазини для потерпілих — з непоганим, як на наші скрутні часи, вибором промислових товарів. На черзі — третій, у якому будуть і продукти харчування. Асоціація розпочинає зовнішньоекономічну діяльність. Днями Білу Церкву відвідала делегація з Угорщини на чолі з мером міста Ніредьхаза З. Йозефом. У складі делегації був також директор дитячої клініки, професор Лайо, який оглянув хворих дітей у міськлікарні.

Генеральний директор асоціації В. Таранчук підкреслює: «Говорячи про дітей, у нас завжди вживали красиві й гучні слова, та між ними й справжнім станом справ була велика відстань. У міру своїх можливостей намагатимемось довести, що гуманізм, милосердя — не просто слова, записані до статуту асоціації». Є домовленість з клінікою Ніредьхаза, обладнаною найсучаснішим устаткуванням, про постійне обстеження й лікування хворих дітей з Білої Церкви. Під час візиту були підписані угоди про взаємні поставки товарів.

Лідія ЧЕРЕДНИЧЕНКО.
Біла Церква Київської області.

Ракурс

СТАРІ МАШИНИ НА НОВИХ ДОРОГАХ



Днями через Київ проїхали учасники автопробігу «Амстердам — Москва — Амстердам».

Мета акції — спортивно-туристична, тому гостями опікувався «Інтурист». А опіка була необхідна — з огляду хоча б на справи з бензином, літр якого (скажімо, АИ-93) коштує 0,74 долара.

Гості — це 200 чоловік на 115 старих — 30-х — 40-х років — автомобілях. Лунала англійська, голландська, німецька, датська мови.

Позаду у своєрідної автоколони — Білорусія й Росія, міста Брест, Мінськ, Смоленськ, Москва, Суздаль, Володимир, Орел. Програма досить насичена. Тільки у Москві й Києві гості мали час для екскурсій по місту. У нас вони ще зустрілися з членами столичного клубу автолюбителів, зустріч була результативною, про що свідчить домовленість підтримувати зв'язки надалі.

Подібна зустріч запланована й у Львові.

Звідти маршрут проляже на Чоп, а вже потім — через усю Європу — додому.

...З Києва колона вирушала від кемпінгу «Пролісок».

Нашому позаштатному фотокореспондентові не пощастило. Покладаючись на тихохідність автомобілів-ветеранів, він не дуже поспішав до «Пролісска». І — поплатився за самовпевненість. Машини вже випурхнули з міста. Вдалося сфотографувати тільки «хвіст» супроводжуючої машини — новенького «сітроена»...

Богдан ГОЛИК.
Фото Вячеслава ПУШКАРЬОВА.

ВИ...

Чутка... ні все є... ставна. ... продавал... Правда, ... і гурман... коштує ... жої осет...

Звідки ... тесні цар... кого вир... ментальн... боводног... нішнього ... 1800 ти... гнозами ... вдається ...

УЛ...

Якщо п... на цілков... на зробі... цьому пе... родян, я... Чернівців... знайдені ... ченнями, ... не знайд... Про зн... санітарно... цію. Її ко... харчові д...

29 ли... на пол... Сильна ... над гірс... обласним... пошкодж... промисло... топлено ... овочеві ... пів Садг... нівців.

Надзв... боротьбі ... ку, створ... комі, об... збитків, ... Буковин... лених ... 1.329 жи... 196 зруй... над 170 ... знесено ... агропром... збитки с...

Нічне ... ря пам'я... та Івано... ло до оч... жаних н... тижня В... член СН... автослюс... спробу п... на поста... з військ... зробив з... — поясн... тові «Ін... протесту... Старому...

...мрядком

У Кабінеті міністрів СРСР

ПЕРЕВАГА — БЕЗРОБІТНИМ

Віднині громадські роботи оплачуватимуться. Втім, ці оплачувані громадські роботи, як свідчить постанова Кабінету міністрів СРСР, будуть зовсім не такі, до яких ми звикли раніше. Пам'ятаєте, громадські доручення, соціальна активність тощо? Тепер вони будуть загальнодоступними для тих, хто вважається безробітним, тобто не потребуватимуть спеціальної професійної підготовки і передбачатимуться на місцевому та республіканському рівнях у державних програмах зайнятості. Звісно, при наданні цих робіт переваги належатимуть безробітним. У документі розшифровується характер діяльності майбутніх безробітних та незайнятого населення, а також роз'яснюються фінансовий і юридичний бік справи.

Які ж це роботи — громадські оплачувані? Ну, наприклад, допомога будівельникам, праця на полях у період весняних та осінніх робіт, збирання врожаю, робота на овочевих базах тощо.

Поки це постанова-рекомендація. Міністерству праці та соціальних питань СРСР ще належить розробити за участю урядів республік і профспілок та затвердити примірне положення про проведення оплачуваних громадських робіт.

Яким воно вийде остаточно, покаже час.

Людмила КОРОЛЬ.

Ініціатива

ДОПОМАГАЮТЬ УГОРЦІ

Асоціація «Чорнобиль», ініціаторами створення якої стали Білоцерківський виконком та ряд підприємств міста, ставить за мету допомогти тим, чиї долі перетнулися з чорним лихом 1986 року. У місті вже відкрито два комерційних магазини для потерпілих — з непоганим, як на наші скрутні часи, вибором промислових товарів. На черзі — третій, у якому будуть і продукти харчування. Асоціація розпочинає зовнішньоекономічну діяльність. Днями Білу Церкву відвідала делегація з Угорщини на чолі з мером міста Нірегіхаза З. Йозефом. У складі делегації був також директор дитячої клініки, професор Лайо, який оглянув хворих дітей у міськлікарні.

Генеральний директор асоціації В. Таранчук підкреслює: «Говорячи про дітей, у нас завжди вживали красиві й гучні слова, та між ними й справжнім станом справ була велика відстань. У міру своїх можливостей намагатимемось довести, що гуманізм, милосердя — не просто слова, записані до статуту асоціації». Є домовленість з клінікою Нірегіхаза, обладнаною найсучаснішим устаткуванням, про постійне обстеження й лікування хворих дітей з Білої Церкви. Під час візиту були підписані угоди про взаємні поставки товарів.

Лідія ЧЕРЕДНИЧЕНКО.
Біла Церква
Київської області.

Ракурс

СТАРІ МАШИНИ НА НОВИХ ДОРОГАХ



Днями через Київ проїхали учасники автопробігу «Амстердам — Москва — Амстердам».

Мета акції — спортивно-туристична, тому гостями опікувався «Інтурист». А опіка була необхідна — з огляду хоча б на справи з бензином, літр якого (скажімо, АИ-93) коштує 0,74 долара.

Гості — це 200 чоловік на 115 старих — 30-х — 40-х років — автомобілях. Лунала англійська, голландська, німецька, датська мови.

Позаду у своєрідної автоколони — Білорусія й Росія, міста Брест, Мінськ, Смоленськ, Москва, Суздаль, Володимир, Орел. Програма досить насичена. Тільки у Москві й Києві гості мали час для екскурсій по місту. У нас вони ще зустрілися з членами столичного клубу автолюбителів, зустріч була результативною, про що свідчить домовленість підтримувати зв'язки надалі.

Подібна зустріч запланована й у Львові.

Звідти маршрут проляже на Чоп, а вже потім — через усю Європу — додому.

...З Києва колона вирушала від кемпінгу «Пролісок».

Нашому позаштатному фотокореспондентові не пощастило. Покладаючись на тихохідність автомобілів-ветеранів, він не дуже поспішав до «Проліска». І — поплатився за самовпевненість. Машини вже випурхнули з міста. Вдалося сфотографувати тільки «хвіст» супроводжуючої машини — новенького «сітроена»...

Богдан ГОЛИК.
Фото **Вячеслава ПУШКАРЬОВА.**

Ідеї

ВИРОЩУЮТЬ ЗОЛОТО

Чутка про те, що в Херсоні все є, мабуть, небезпідставна. У рибному магазині продавали навіть осетрину. Правда, ціна насторожувала і гурманів. Кілограм балика коштує 60 карбованців, свіжої осетрини — 25.

Звідки ж беруться делікатесні цар-риби? З Дніпровського виробничого експериментального осетрового рибоводного заводу. Тільки нинішнього року тут вирощено 1800 тисяч осетрят. За прогнозами спеціалістів скоро вдасться відновити промисловий вилов осетрів, припинений після зведення гідроспоруд на Дніпрі.

Представники зарубіжних фірм хочуть домовитися про закупівлю мальків, щоб вирощувати їх у штучних водоймах у себе вдома. Однак херсонські рибоводи не поспішають приймати пропозиції, адже осетри — це майбутнє золото, необхідне суверенній Україні. Незважаючи на нестачу коштів, завод розширює виробничу базу.

Костянтин ІВАНЕНКО.

Реалії

УЛОВ НА СМІТНИКУ

Якщо пощастить, то навіть на цілковитому безриб'ї можна зробити неабиякий улов. В цьому переконалось багато городян, які живуть на околиці Чернівців. Тут на смітнику знайдені картонні ящики з копченнями, яких днем з вогнем не знайдеш у магазинах міста.

Про знахідку повідомили в санітарно-епідеміологічну станцію. Її комісія встановила, що харчові делікатеси цілком придатні до споживання, зовсім недавно вийняті з коптильні.

Хто скинув близько тонни риби у відходи? Відповісти на це питання взялися слідчі органи. Та от невдача: зникли речові докази. Люди розтягли копченину по домівках. Адже не кожного дня посилає доля такий подарунок, та ще в наш важкий час.

В. ПЕЛЕХ.

Продиктовано в номер

ВОДА...

29 липня Буковина прийняла повторний удар стихії. Сильна злива прокотилася над гірськими районами та обласним центром. Паводком пошкоджено шляхи, мости, промислові підприємства, затоплено зернові, кормові та овочеві лани. Вдруге потерпів Садгірський район Чернівців.

Надзвичайна комісія по боротьбі з наслідками паводку, створена при облвиконкомі, обнародувала цифри збитків, завданих стихією. На Буковині потерпіли 19 населених пунктів, затоплено 1.329 житлових будинків, 196 зруйновано, розмито понад 170 кілометрів доріг, знесено 76 мостів. Лише в агропромисловому секторі збитки становлять понад 70 мільйонів карбованців. Загинуло 5 чоловік, 6 пропало безвісти. В обласному центрі виведено з ладу 23 промислових підприємства, серед них — м'ясокомбінат, молокозавод та цехи харчового призначення.

У зв'язку з цими подіями в області складна санітарно-епідеміологічна обстановка. Можливі спалахи інфекційних захворювань.

Комісія визначила грошові компенсації потерпілим. До ліквідації наслідків стихійного лиха залучені колективи промислових підприємств, будов, транспорту, зв'язку, колгоспів і радгоспів, військовослужбовці, цивільне населення.

Василь БАБУХ.
Чернівці.

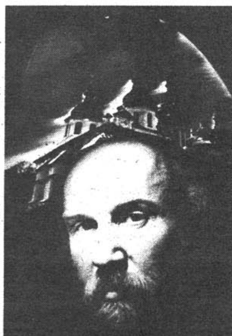
...ВОГОНЬ

Нічне висадження в повітря пам'ятників на Львівщині та Івано-Франківщині привело до очікуваних і так не бажаних наслідків. Минулого тижня Віктор Левицький, член СНУМу і колишній автослюсар, зробив у Львові спробу підпалити автомобіль на постаменті поблизу одної з військових частин. «Я це зробив з власної ініціативи, — пояснив він кореспондентові «Інтелекту», — в знак протесту проти поранення в Старому Угринові мого товариша В. Максимчука. Я хотів військовим сказати, що так не грають у політику» (СНУМ вважає, що висадження пам'ятника С. Бандері в СтаромуУгринові і Є. Коновальцю в Зашкові — справа рук військових).

Пожежний щит виявився справним, і пожежу вдалося швидко погасити. Проти В. Левицького порушено кримінальну справу.

Інформагентство «Інтелект».

Світська хроніка



ШЕПТЕКІТА ПОСТРИГСЯ

Ще кілька днів тому телеглядачі милувалися живописними патлами і бородою актора Валерія Шептекіти — він грав приятеля головного героя у фільмі «Самотня жінка бажає познайомитись». А вчора Валерій Іванович позбувся зачіски й бороди, що робили його схожим на Леонардо да Вінчі. Шептекіта не дозволяв собі стригтись, навіть граючи Леніна — а раптом завтра доведеться грати Чорномора? І ось Київський Молодіжний театр, де працює актор, пішов на канікули, тепер (принаймні, на місяць) можна належати тільки самому собі.

Христофор ГРУША.

На фото Михайла САЧКА: Валерій Шептекіта — до того, як підстригся.

Люкс

ГЕРКУЛЕС НА КОЛЕСАХ

Батько Семена Кривенка, коваля з Лісової Лисіївки, був священиком, але залишив у спадок синові річ не духовну, а цілком матеріальну — велосипед німецької фірми «Геркулес». Дата випуску — 1886 рік. Подарунок зроблено ще до війни. Від хати до кузні йти хвилин сорок. А на «Геркулесі» — значно швидше. І досі їздить!

Микола САРАХАН.
Вінницька область.



ПОГОДА

1 та 2 серпня погода на Україні залишатиметься нестійкою. Проходитимуть короткочасні дощі з грозами, місцями сильні зливи, град. Під час гроз можливі шквали 15—20 метрів за секунду. Температура повітря вдень 23—28, у південних та східних областях 30—34, вночі 12—18, на півдні до 21 градуса.

По Києву та області вдень 1 серпня короткочасний дощ, гроза, місцями сильна злива з градом. Очікуються й шквали 15—20 метрів за секунду. Температура 23—28 градусів.

Черговий по випуску номера Людмила БАРАНЕВИЧ.
Тел. 441-88-26.

Актуальне інтерв'ю

«ХЛІБ» ДЛЯ МАШИН, ЩО ЗБИРАЮТЬ ХЛІБ

Можемо тільки уявити, які непрості питання доводиться вирішувати нашому Прем'єр-міністру В. Фокіну щоразу, коли він їде до Москви. І все ж зовсім недавно, повернувшись до Києва і даючи коротке інтерв'ю прямо біля трапу літака, він поставив на чільне місце проблему: збирання врожаю. При цьому він висловив неабияке занепокоєння тим, як забезпечується жнивна техніка пальним.

Ми зустрілися із заступником голови Держкомнафтопродуктів УРСР М. ШАБЛОВСЬКИМ і запитали: невже може статися, що цього року, як, до речі, і минулого, сотні комбайнів можуть отак собі стояти без палива, коли осипається колос!

— На жаль, доброю інформацією я вас не порадую, — сказав Микола Павлович. — Забезпечення нафтопродуктами наших господарств, в тім числі колгоспів і радгоспів, цього року складається надто несприятливо. Економічна криза, яка підкосила цілі галузі народного господарства, торкнулася і паливно-енергетичного комплексу. Небезпека розвалу сьогодні реально нависла над усією нафтовою промисловістю. Судіть самі: якщо в 1988 році ми добували 624,3 мільйона тонн нафти, то вже в 1990—585 мільйонів тонн, а нинішнього року її буде менше, як 520 мільйонів тонн.

Взимку і навесні різко зменшилися поставки сировини на нафтопереробні заводи України, і це люди вже відчули на собі, знемагаючи біля бензоколонок у довгих чергах за бензином.

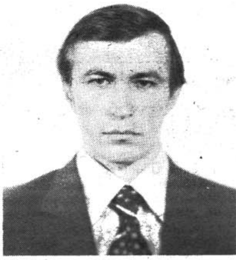
Крім зменшення загального видобутку нафти, дається взнаки при забезпеченні народного господарства нафтопродуктами і те безладдя, яке панує в управлінні країною та її економікою.

— Але ж ми такі надії покладали на горизонтальні зв'язки. Наскільки пам'ятаю, при підписанні прямої угоди між Україною та Росією члени урядової делегації РРФСР ледь не клялися, що паливо Україна одержить сповна.

— Не знаю, як із клятвами, але те, що Росія не поспішає виконати свої обіцянки з поставкою нафти, — це однозначно. Зате вона настійливо вимагає товарів з України. Більше того, незважаючи на проголошення Декларації про державний суверенітет, а також на рішення про перехід під юрисдикцію України підприємств союзного значення, нафтопереробні заводи, що знаходяться в республіці, працюють без урахування інтересів України. Стало звичним явищем, коли вони, одержавши бензин, масла і таке інше з нафти, що надійшла з РРФСР за міжурядовою угодою, прагнуть розпоряджатися паливом за своїм розсудом, причому будь-якими шляхами і засобами намагаються переправити його за кордон. І це в той час, коли народне господарство республіки задихається від нестачі пального.

— Можливо, реалізація урядової програми по виходу України з економічної кризи піднесе вашу галузь, поставить її на рівень сучасних вимог, якщо ми доб'ємось більш-менш нормальних поставок сирої нафти?

— Зрозуміло, що антикризова програма ніяк не може обійти нафтопереробний комплекс, адже будь-яка аритмія його негайно позначиться на всьому господарському організмі. Біда в тому, що довгі роки нафтопереробна промисловість ішла хибним шляхом, коли на перше місце висувалося нарощування обсягів переробки нафти, а не поліпшення технології і розвиток вторинних процесів перегонки, як це робиться в інших країнах світу.



З досьє редакції

М. П. Шабловський, 1952 року народження, білорус. Закінчив Київський інститут інженерів цивільної авіації, факультет паливно-мастильних матеріалів. Працював у Куйбишевському об'єднаному авіазагоні.

З 1978 року — в Держкомнафтопродукті УРСР. Пройшов шлях від інженера до заступника голови, де й нині працює.

Поясню це на такому прикладі. Усі нафтопереробні заводи на території України за технологією, яка плентається у хвості, мабуть, ще довоєнних років, видають нині 8 мільйонів тонн автобензину щороку. Тоді як реально, виходячи з потужностей заводів і з тієї нафти, що одержуємо, можуть виробляти 62 мільйони тонн. Як бачите, вихід бензину із сировини у нас становить близько 14 відсотків, тоді як у Західній Європі ця цифра сягає 30—40 відсотків. А ще ж з цих 8 мільйонів тонн виходить понад мільйон тонн низькооктанового бензину, який практично неможливо використовувати. Так що коли б ми мали новітню технологію, навіть тієї невеликої кількості нафти, яку ми одержуємо з Росії, цілком вистачило б для потреб народного господарства.

Значно краща ситуація із постачанням дизельного палива. Однак воно теж низької якості, містить багато сірки, що згубно діє на навколишнє середовище.

— Стала вже притчею во язицех ненажерливість нашої техніки. Цілими цистернами ковтають пальне наші вкрай неекономні літаки, не відстають від них ненажери-автомобілі, трактори, танки та інша техніка. Де ж набрати стільки палива, щоб нагодувати оцих монстрів? Ось про що, мабуть, треба думати нашій інженерії.

— Так, підземні комори не вічні. Їх треба берегти не тільки для себе, а й для дітей наших. Отож створення економної техніки значно полегшило б вирішення наших проблем. Складається враження, що конструкторів абсолютно не цікавить те, де брати паливо для їхніх потужних, але вкрай неекономних машин, тоді як за рубежем це питання стоїть на чільному місці. А скільки збитків від несправної, погано відремонтованої паливної апаратури! Сюди ж додамо наше безладдя при виробництві, перевезенні, зберіганні нафтопродуктів. Особливо багато гине їх, буквально тече у землю у колгоспах та радгоспах, де звикли до того, що на жнива їм будь-що знайдуть паливо. От і догосподарювалися, коли «будь-що» уже просто нізвідки брати.

Цікаво, що дефіцит моторного палива прогнозувався давно — як ученими, так і практиками. Всі знали, що спорудження таких автогігантів, як ВАЗ, КАМаз, КрАЗ, та інших поставить нафтову галузь у безвихідь. Однак ніхто й пальцем не ворухнув, щоб підготуватися до майбутніх труднощів. Говорилося не тільки про збільшення й поліпшення переробки нафти, а й про застосування альтернативних продуктів — газу і кріогенного палива. Однак ці програми так і лишилися невиконаними. Газобалонних автомобілів у нас ще обмаль, та й експлуатуються вони погано. Установка каталітичного крекінгу, яка споруджується на Лисичанському нафтопереробному заводі і котра одна могла б видавати 900 тисяч тонн бензину за рахунок переробки мазуту, ще надто далека від готовності.

— Але ж як усе-таки справи із збиранням урожаю? Чи вистачить у нас палива для жнивної техніки?

— Хоч проблем у нас море, однак кожному ясно: урожай має бути зібраний, і причому вчасно. І Держкомнафтопродукт України робить для цього все можливе і навіть неможливе. Оскільки Росія — наш основний постачальник — дуже підводить, ми підписали прямі угоди з нафтопереробними заводами й інших республік, а також контракт з Болгарією на переробку там мазуту й одержання бензину. Перевагу у завезенні палива віддаємо тим областям, де в цей час ідуть жнива. Звернулися також до нафтопереробних заводів республіки з проханням не вивозити в ці місяці паливо за межі України.

Хотілося б, користуючись нагодою, звернутися до керівників агропромислових підприємств з проханням не продавати в цей час бензин і дизельне паливо іншим організаціям, а нагромаджувати його запаси. Кажу це тому, що, за нашою інформацією, колгоспи і радгоспи республіки за півроку продали на сторону 43 тисячі тонн бензину, 137 тисяч тонн дизельного палива. А тепер волають, що простоює техніка.

Отож, давайте жити не тільки сьогоднішнім днем. Адже зібрати врожай — це справа, дійсно, всенародна.

Інтерв'ю вів Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

На конкурс «Український фермер»

НЕ ВІДМОВЛЯЙТЕ ЧУЖИМИ ВУСТАМИ

ДО КОРПУНКТУ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ» ПРИЙШОВ ЧОЛОВІК І ВІДРЕКОМЕНДУВАВСЯ: «АНАТОЛІЙ УКРАЇНСЬКИЙ, ФЕРМЕР». ПОТІМ ЗНІЯКОВІЛО УТОЧНИВ: МАЙБУТНІЙ. ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, НА ХЕРСОНЩИНІ СТАТИ ФЕРМЕРОМ НЕПРОСТО.

— Другий рік б'юся, щоб одержати хоча б десять гектарів землі,— повідав Анатолій Григорович.— Все марно. Ваша газета оголосила хороший конкурс. Але мені взяти в ньому участь, певно, не вдасться.

Може, це людина, якій ризиковано довірити землю? Нічого подібного! Селянську працю знає не з телевізора. Позаторік здав державі більше трьох тонн яловичини, забезпечує сім'ю молоком, м'ясом. У селищі Антонівка він людина відома, вміло хазяйнує на домашній перепелиній фермі. Продукція її — яйця японських перепілок притягує покупців не тільки з Херсонської біофабрики, а й Уралу, Сибіру, Грузії. І господарювати у дворі є кому — дружина, чотири сини і дочка.

Прочитав Анатолій Григорович у «Голосі України» про Земельний кодекс республіки і загорівся: нарешті розмахнеться. Адже ті 0,058 гектара присадибної ділянки, якою володіє, для великої сім'ї—крихітка. Мріє побудувати більшу ферму і виробляти до 10 мільйонів перепелиних яєць. За його розрахунками з кожного гектара землі можна одержувати в 10—20 разів більше сільськогосподарської продукції, ніж у місцевому радгоспі «Янтарний». І не тільки яєць та дієтичного м'яса, а й овочів, кормів, іншої продукції. Його діяльність буде вигідною всім. Тільки податку держава братиме з нього 300—500 тисяч карбованців щороку.

— Став би на ноги, школу побудував би в Антонівці за свої кошти,— каже Український,— а то вигляд у неї жалюгідний.

То в чому ж заковика?

— Ох,—зітхає гість,—у мене таке враження, що в деяких херсонських установах залишилися острівці неляканих бюрократів.

Схоже, що селянин, який прагне стати справжнім хазяїном, перетворюється у вічного прохача, вічного відвідувача службових кабінетів. На своєму автомобілі Український об'їжджає майже щотижня одні й ті ж установи — Антонівську селищну Раду, Дніпровський райвиконком, Херсонський міськвиконком, облагропром. Прохання одне — дайте землю. У народного депутата УРСР В. Бичкова, одного з аграрних керівників, буває часто. Переконував у своїх добрих намірах обкомівське начальство. Набрид своїми візитами заступнику голови міськвиконкому В. Андрушку. Як ви здогадалися, від нього відмахувалися, але робиться це тонко.

Виходить якось дивно: в області під фермерські господарства виділено 23 тисячі гектарів землі. Проте до цього часу Українському не вдалося побачити бодай смужку «фермерської» площі. Їздив у Білозерський район — відмова, у Цюрупинський — теж саме. Твердять йому керівні мужі: немає землі — край.

У місцевому радгоспі «Янтарний» Анатолій Григорович самостійно знайшов «вільну» земельну ділянку. Зібрав авторитетну комісію, до якої увійшли депутати обласної Ради і спеціалісти, провів обстеження. Невдовзі на світ з'явився акт, в якому стверджується, що чотири гектари площі в цьому господарстві практично виведені з сільськогосподарського обороту, а ще 14 перетворилися внаслідок недбальства в бур'янові хащі. Комісія рекомендувала ввести обстеження землі до державного запасу і передати їх для ведення фермерського господарства. Начальник обласного відділу землекористування В. Гунченко висловив свої зауваження з цього приводу. Мовляв, ділянка використовується не по-хазяйськи.

Ми виїхали на це поле і побачили бур'яни, дикі трави, запустіння. Не помітно великого бажання радгоспівців хазяйнувати тут. Втім, не тільки на цьому полі. «Янтарний», судячи з даних, живе старим багажем, здає свої позиції. Торік тут не додали до плану майже 40 тонн м'яса, прогуляли 129 людино-днів.

Сподівався, що на сесії Антонівської селищної Ради, якій «згори» рекомендували все ж розглянути заяву Українського про виділення йому землі, «відбудеться серйозна розмова з приводу фактів безгосподарності». Але цього не сталося, хоча в зал засідань прибули голова виконкому цієї Ради А. Гайворонський і директор «Янтарного» А. Толстик прямо з відпустки. Свої «аргументи» заготував для розмови на сесії і головний агроном Л. Фірсов. Вони і задали тон обговоренню проблеми. Промовці шукали об'єктивні причини збоїв у виробництві збоку. І продемонстрували монолітність у тому, щоб відмовити майбутньому фермеру в його проханні. Розбирати суть кожної промови немає потреби. Але на двох моментах варто зупинитися.

Директор господарства «змоделював» бажану ситуацію в залі тим, що безпідставно звинуватив А. Українського у крадіжці кормів. А голова виконкому селищної Ради відверто зізнався: мовляв, навіщо ми тут зібралися? Марно ламаємо списи? Адже вище начальство не хоче дати землю і добивається, щоб відмовили фермеру чужими вустами. Що ж, у даному разі волю начальства виконано блискуче.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Херсонська область.

Селянський щоденник

КОМУНГОСП НА КОЛЕСАХ

Житель села Поселянівки Микола Кабак заміняє своїм трактором цілий сільський комунгосп. Склавши його з металобрухту, умілець ось уже рік обслуговує мешканців забутого Богом і людьми бригадного сільця: оре городи, возить паливо, воду, будівельні матеріали, доправляє до млина чи олійниці збіжжя. Причому, плату бере невелику. І без могорича. За це й дякують йому односельці — солдатські старенькі вдови та немічні люди.

Лідія ТИТАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Кіровоградська область.

Конфліктна ситуація

ПОСПІШАЮТЬ ПОПЕРЕД БАТЬКА?

...Не розумію, як один чоловік надовго може паралізувати прагнення цілого колективу. Стати йому так поперек дороги, що й не обминеш.

Реформа в економіці сколихнула людей, примусила думати про свою долю і долю своїх колективів, покликала винахідливих і підприємливих, які щиро прагнуть змінити ситуацію. Та вистачає й тих, хто вперто не хоче нововведень. Як їм бути? Або «ламати» себе, або, якщо вдаватиметься, завойовувати «маси» своїми поглядами, а ні — то поступитися дорогою, відійти геть.



Може, це легенда, а може, і правда, але розповідають, наче лежить десь чимала брила золота, призначена для того, хто позбавить людство від ракових захворювань. Та я б удвічі більший виділив самородок тому, хто підкаже нарешті, чому у нас нічого не виходить? Маю на увазі народне господарство. А хто винен?

Залишимо у спокої верхній ешелон, пильніше придивимося краще до типового Сидоренка. У нашому випадку — до Євгена Сидоренка. На перший погляд він, інженер-будівельник за освітою, нічим особливим не виділяється. Але то на наш з вами погляд. Сам Сидоренко іншої думки про себе.

І в чомусь Євген Михайлович має рацію. От скажіть, особисто вам доводилося одночасно фігурувати відразу у двох публікаціях однієї газети? Навряд, звичайно. А Сидоренко фігурував. Причому в одній публікації — як борець за демократію, а в іншій — за справедливість.

Цим і унікальний номер «Днепровской правды» за 2 вересня минулого року. Вміщено замітку про мітинг на стадіоні, де головний інженер спеціалізованого будівельно-монтажного управління тресту «Укрчорметспецбуд» Сидоренко гнівно таврував партапаратників і радянських бюрократів. І було за що. Його, Сидоренкову квартиру, двадцять сім років постійно заливають водою сусіди зверху, і ніхто не може зупинити цього неподобства. Тому Євген Михайлович закликав демократію: «Не треба чекати!». А через сторінку видруковано фейлетон «Справедливість навиворіт», де той же Є. Сидоренко рішуче виступає проти керівництва свого рідного будуправління. Викриває його невміння працювати з людьми і підступні наміри створити якусь «примарну асоціацію»...

Щодо квартири, яку заливають водою,— то особистий, зрештою, клопіт Є. Сидоренка. А щодо будуправління, яке захотіло заснувати асоціацію, — про це варто поговорити й нам.

В останні роки спецбудуправлінню фатально не везло. Розвалювалося на очах, безнадійно розвалювалося. Уже й сумнівалися, чи зможе хтось порятувати, «витягти» його. Врешті-решт згадали про голову будівельного кооперативу «Аист» О. Лисичного.

— Олександр Іванович прийшов до нас зі своєю програмою, зі своїми планами, пов'язаними з госпрозрахунком, самостійністю і орендою. Не всі йому відразу повірили, не все, певно, можна і здійснити, — розповідає М. Черняк, який тридцять п'ять років відпрацював у будуправлінні, — але Лисичний почав діяти, і це головне...

То Боже поможи. Але... Лисичний необачно прийняв на посаду головного інженера Є. Сидоренка, який виявився войовничим противником усіляких кооперативів, оренди і т. ін. Настільки войовничим, що заходився заважати втіленню нових ідей. Писати в усі можливі інстанції, сигналізувати, вимагати і насамкінець колекціонувати «компромат» на свого шефа. Накликав в управління десяток комісій. Наліво й направо розсилаючи скарги, Євген Михайлович, що називається, «замордував» колектив, передусім управлінський апарат, той не витримав і заволав: «З Сидоренком працювати не можемо!».

Як же «історію» тлумачити? Реформа в економіці сколихнула людей, примусила думати про свою долю і долю своїх колективів, покликала винахідливих і підприємливих, які щиро прагнуть змінити ситуацію. Та вистачає й тих, хто вперто не хоче нововведень. Як їм бути? Або «ламати» себе, або, якщо вдаватиметься, завойовувати «маси» своїми поглядами, а ні — то поступитися дорогою, відійти геть. Є. Сидоренка в управлінні підтримують одинаки. Сьогодні уже весь керівний апарат, майже всі робітники на боці О. Лисичного. Бригадир зварювальників П. Григоренко якось на чергових бурхливих зборах навіть прямо заявив: «Сидоренко нам заважає».

Та Євген Михайлович не з тих, що легко здаються. Хто, мовляв, може сумніватися в його знаннях і рівні мислення, якщо (далі цитую письмову заяву Сидоренка) «десятки докторів наук і, мабуть, сотні кандидатів... ставили мені тільки «відмінно» у всіх навчальних будівельних закладах, які я закінчив у Дніпропетровську, Донецьку і Києві... вручивши мені диплом з відзнакою»?

Добре, звичайно, що Євген Михайлович інженер-будівельник бездоганний. Не знаю, який диплом одержав О. Лисичний, але фахівець він не гірший. Тим паче організатор. Позаторік управління виконало робіт аж на... 40 тисяч карбованців, а торік, з приходом Олександра Івановича, — відразу на триста тисяч. А могли б, стверджує, і на півмільйона, якби були повноправними господарями. Ось для чого й домагався він заснування асоціації.

— Але скінчилося тим, що райвиконком скасував рішення про реєстрацію нашої асоціації, — сумно оповідає О. Лисичний, — не знаю винні ми чи ні, але іншого шляху одначе немає. Бо що ми задумували? Об'єднати два будуправління і кілька будівельних кооперативів, в яких разом достоту техніки, машин. Плюс цегельний завод, радгосп, який викликався фінансувати розвиток бази будіндустрії. Виникла б, коротше, самостійна, самозабезпечуюча структура, спроможна нарощувати обсяги робіт та виконувати локальні завдання в інтересах своїх колективів...

Ось приклад. В управління завітав якось шведський бізнесмен — з тих, хто вишукує варіанти заснування спільних підприємств. Вислухав Олександра Івановича і замовив більше мільйона штук дерев'яних поличок у стилі «Ретро», вироблення яких тут налагодили. За долари, звичайно. Ось вона, інвалюта, аби придбати надійну техніку. Уже багато років і карбованця ж на це управління не мало. Прощаючись, гість розчулився: «Може, у нас з вами і вийде співробітництво, пан Лисичний».

Та не шведського партнера треба було умовляти пану Лисичному — свого Сидоренка.

О. Лисичний, на превеликий жаль, не знає, до кого йому апелювати. Біда одна не ходить. У тресті «Укрчорметспецбуд» протягом року змінилося три керуючих. Зараз трест очолив В. Духовенко. Дізнавшись, що управління Олександра Івановича «рветься на оренду» та ще й засновує асоціацію, долю якої райвиконком погодився розглянути повторно, новий керуючий поквапився й свій протест подати, аби зірвати реєстрацію. Аргумент? Поспішають поперед батька в пекло, обганяють події.

— А скільки можна не поспішати? — обурюється О. Лисичний, — шість років перебудовуємося, реформуємо економіку, а все ще «не готові». А якщо наше управління «готове»? У нас повний будівельний цикл, торік вдвічі знизили збитки, періодами навіть працювали прибутково, обзавелися сякою-такою технікою... Але збагнули, що в лоні тресту ніколи не зможемо працювати і жити по-людськи. Потрібні інші відносини з суміжниками, інша психологія!

Олександра Івановича я прекрасно розумію. Але не розумію, як один чоловік надовго може паралізувати прагнення цілого колективу. Стати йому так поперед дороги, що й не обминеш.

Теж, очевидно, неймовірний парадокс нашої перебудови?

Володимир БІЛИЧ,
журналіст.
Дніпропетровськ.

Фотоколаж
Михайла САЧКА.

На шляху до ринку

Цехи — німцям, людей — на вулицю

ЩЕ ДВА роки тому, щоб розповісти про вишгородський завод «Карат», потрібно було одержати дозвіл кількох інстанцій. Нині можна говорити відкрито про те, що продукція його — обчислювальна техніка. Але ті міністерства та управління, які доводили «Каратові» плани, першими ж і завдали удару, відмовившись від свого ж таки державного замовлення.

Тож і вийшло, що підприємство, виконуючи план, опинилося на грані банкрутства: споживачі відмовляються купувати заводську продукцію, яка їм також доведена планом державного замовлення... А як же інакше — імпортна техніка, що має високі технічні характеристики, а коштує іноді й дешевше, заполонила наш ринок.

Звичайно, «Карат», міг би обладнати свої цехи й більш якісним устаткуванням. Але в такому випадку необхідно зняти державне замовлення, аби була можливість освоювати те обладнання. На жаль, подібного не сталося.

Тож нині підприємство просто не знає, де свою продукцію подіти...

У такій ситуації опинився не тільки завод «Карат», а й багато інших підприємств аналогічного профілю. Це — сотні тисяч людей. Проте Міністерство зв'язку СРСР, яке доводило заводові оте державне замовлення, неспроможне нині допомогти. Вже вкотре керівні особи відповідають: ви, мовляв, стоїте на порозі ринкових відносин, то й розв'язуйте свої проблеми.

Та хіба це власне заводські проблеми? І хіба не винен у цьому отой доведений підприємству державний план? Через це й прибутки в «гіганта індустрії» мізерні, бо надходять вони лише за рахунок реалізації товарів народного споживання. Як наслідок: зарплату виробничникам платити нічим, матеріали й комплектуючі для нової техніки придбати не можна. Адже завод заборгував уже понад 20 мільйонів карбованців, на таку ж суму має й продукції на складах... Тож у кредитах банк відмовляє.

Звісно, обчислювальна техніка в нашій країні відстала від зарубіжної десь років на 10—15, а в зв'язку з укладанням договорів із відомими фірмами Заходу і виходом на наш, союзний ринок їхньої продукції вироби заводу «Карат» сьогодні вступити в конкуренцію із зарубіжними неспроможні.

І саме тому директор «Карата» Геннадій Котенко вважає, що подібна політика «відчинених дверей» в економіці країни вимагає більш гнучкого підходу з боку уряду до вітчизняних підприємств. Адже інші країни захищають інтереси своєї промисловості. Перш ніж відкривати кордон для ввезення техніки, вони обмірковують: а що буде з власною? Далеко за прикладами ходити не треба. Вдавалися до подібних заходів США, ФРН, Японія, інші країни, які інколи навіть накладають ембарго на ввезення імпортної техніки.

А в нас навпаки — політика засилля імпортної техніки, зокрема обчислювальних машин. Вона практично завдала удару по вітчизняних виробах, у тому числі й завтрашнього дня. Підприємства, опинившись у кризовій ситуації, терміново згортають цехи, розпродають обладнання, аби не сплачувати гроші за верстати, що не працюють.

І нині, замість того, щоб переорієнтувати завод на випуск іншої продукції, забезпечити розробку нових машин, у висоних інстанціях вирішили... віддати «Карат» німцям.

Саме так. Уже створено координаційний центр, що його очолив заступник головного інженера, головний конструктор заводу «Карат» Володимир Пролісно. Нині він відбирає людей, які мають у майбутньому працювати на фірму «Сіменс». Вони випускатимуть сучасні потужні автоматичні телефонні станції — міжнародні, міжміські. Делегації представників ФРН уже відвідали «Карат» не один раз, уподобали собі один з найбільших корпусів. Навіть наказали переробити це приміщення як слід. І ось найнято кооператив. Він виймає вікна, ставить гумові прокладки...

Відбулася й перша хвиля скорочення. Сотні робітників уже звільнені, нині на часі чергова хвиля. І це не межа...

Олег ВЕРНИГОРА,
редактор заводської радіогазети «Імпульс».
Вишгород
Київської області.

Експрес-новини

Президент США Буш високо оцінив діяльність президента СРСР Горбачова в справі зміцнення американо-радянських відносин. За його словами, розширення зв'язків між обома державами показує, що для дружби не існує перешкод. Буш з цією заявою виступив під час обіду в Кремлі, даного на його честь Горбачовим. Американський президент підкреслив, що роззброєння — це один з елементів нових відносин між СРСР і США. Буш підкреслив, що обидва президенти мають намір багато часу приділити обговоренню перспектив ринкових відносин.

Горбачов, у свою чергу, заявив, що в політичному і економічному аспектах даного рівня відносин між СРСР і США недостатньо.

* * *

За останні дні в Хорватії великих сутичок між хорватськими збройними силами та сербськими військовими формуваннями не відбувалося. Але незважаючи на це, протягом учорашнього дня 5 чоловік було вбито і 8 поранено.

* * *

Сенат США прийняв поправку, яка зазначає, що: «Радіостанція «Вільна Європа» повинна продовжувати мовлення на східноєвропейські країни до повної перемоги демократії в цих країнах».

* * *

Голова Верховної Ради Естонії Рюйтель заявив, що прибалтійські республіки в майбутньому можуть бути включені в будь-яку європейську систему, «але ніколи не залишатимуться прибалтійським військовим округом».

* * *

Учора відзначався День африканської жінки, встановлений в 1962 році за ініціативою Всеафриканської конференції жінок.

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Польська дипломатія недооцінила двох факторів: рішучості Заходу підтримувати єдність Радянського Союзу та неухильне поліпшення радянсько-німецьких відносин, для яких не потрібні будь-які посередники. Польські політики даремно вважали, що Литва, Україна та Білорусія сприйматимуть Польщу як «старшого брата».

«Слово повшехне» (Польща).

* * *

Незважаючи на те, що Росія і Україна підписали угоду «дев'ять плюс один», обидві республіки прагнуть до більшої економічної самостійності. У той час як Росія пробує посилити свій вплив на валютно-фінансову політику центру, Україна намагається добитися незалежності від дій Москви. Але ідея Києва ставити особливу позначку на звичайні карбованці як перший крок до власної валюти викликає критику спеціалістів. З одного боку, таку «валюту» легко буде підробити, а з другого, це збільшить хаос у системі розподілу, оскільки змусить людей витрачати на харчування всю ту частину зарплати, що видаватиметься такими грішми.

«Файненшл таймс» (Великобританія).

* * *

В економічних та науково-технічних відносинах між ФРН та СРСР помітно спад. Розподіл радянських замовлень на підприємствах нових земель йде надто повільно. Досі невирішеним є питання про відбудовані в колишній НДР на замовлення Радянського Союзу кораблі, а також про оплату вагонів на суму більш як мільярд марок. Реальною можливістю для поліпшення фінансового становища СРСР могло б стати збільшення поставок нафти і газу, але їх виробництво різко падає. ФРН давно вже внесла пропозицію про сприяння в освоєнні нових родовищ, але радянська сторона поки що не дала відповіді.

«Франкфуртер альгемайне» (ФРН).

* * *

Нині, коли старий світовий порядок уже порушено, а новий ще не сформовано, коли він перебуває у процесі великих змін і справа соціалізму в світі зіткнулася із серйозними труднощами, міжнародні реакційні сили посилюють тиск на соціалістичні країни з метою їх «мирної еволюції». Будь-який тиск, звідки б він не походив, не в змозі примусити китайських комуністів і китайський народ підкоритися, не зможе похитнути їх віру.

«Женьмінь жибао» (КНР).

А як у них!

ЗЛИДАРІ-НЕЛЕГАЛИ НА ЗАДВІРКАХ «ЗЕМЛІ ОБІТОВАНОЇ»

Із п'яти пальців на лівій руці цього китайського хлопця залишився тільки один. «Адже вони виплатять мені компенсацію, так?» — ставши калікою, 24-річний робітник ніби надіявся, що журналіст, якому він розповів свою історію, зможе йому чимось допомогти. Історія, між іншим, проста, як крапля води, схожа на десятки і сотні інших, та й кінець, судячи з усього, буде мати такий же.

Початок стандартний — оповіді «знаючих людей» про міфічні суми, які можна заробити в Японії; прострочена віза, що означає перехід на незаконне становище, пошуки роботи і дешевого житла і, нарешті, згода на мізерні заробітки за виконання, як правило, малокваліфікованої і тяжкої фізичної праці, яку самі японці виконувати не дуже хочуть. Саме так сталося і з молодим китайцем, про якого розповіла газета «Майніті». Влаштувавшись нелегально на верф японської суднобудівної компанії, він працював там упродовж останнього року доти, доки вантажопідйомником йому не покалічило руку. Якось готував собі їжу однією рукою — харчуватися навіть у найдешевшій «забігайлівці» не по кишені. Якби не допомога друзів, він не зміг би навіть розплатитися за квартиру, яку правильніше було б назвати конурою.

Китайський робітник, ім'я якого «Майніті» не називає, хотів позичити грошей у адміністрації фірми, але йому відмовили. «З тих самих пір, як мені відірвало пальці, я не одержав жодноїієни, — говорить він. — У компанії мені сказали, що виплатять компенсацію через півтора року. Це нормально».

Брешуть, схоже, в компанії. І брешуть з розрахунком, чудово розуміючи, що звернутися до японських офіційних властей з тим, щоб вони допомогли одержати компенсацію, для китайця означало б відкрити свій нелегальний статус, а відповідно і негайно бути висланим із країни. Залишається одне — чекати і надіятись, хоча надія тане з кожним днем.

42-річний кореєць, який працював будівельником у японській префектурі Гумма і зламав собі обидві ноги внаслідок аварії на будівельному майданчику, мабуть, може вважати, що йому пощастило. Роботодавці виплачували йому 80 відсотків заробітної плати впродовж трьох місяців, поки він валявся на лікарняному ліжку. Однак, повернувшись до своїх наймачів, він роботи більше не отримав. «Ти нелегальний робітник, — сказали йому у фірмі. — З якої речі ми будемо платити тобі компенсацію?». Тільки після втручання «групи підтримки» робітників він зміг одержати якісь гроші.

Більше сорока аналогічних випадків з травмованими нелегальними іноземними робітниками в Японії описано в недавній доповіді Загальнонаціонального центру з проблем праці, безпеки і добробуту. Лише в 19 із 42 подібних ситуацій потерпілим була виплачена страховка, та й то після того, як за них вступився центр.

Жорстке імміграційне законодавство, реформа якого була здійснена рік тому, ускладнило і без того нелегке становище нелегальних іноземних робітників, яких, за оцінками преси, в Японії нараховується уже близько 300 тисяч чоловік. «Ця реформа, — говорить один із керівників центру Сугіро Фуруя, — передбачає, що роботодавці, які наймали нелегальних іноземних робітників, можуть бути покарані». Наслідком цього, в свою чергу, є небажання власників компаній виплачувати страховку таким робітникам, які дістали травми на виробництві, оскільки це означало б розголошення не тільки інциденту, але і самого факту порушення закону. А тому багатьох іноземних робітників, що дістали травми і каліцтва, просто звільняють, не виплачуючи їм жодної ієни.

Отже, нелегальні іноземні робітники живуть практично в повному безправ'ї і постійному остраху бути вигнаними з роботи, з квартири чи взагалі з Японії, куди вони намагались потрапити всіма правдами і неправдами, нерідко розпродавши все, що у них було вдома, для того, щоб купити квиток до Японії.

Ще одним підтвердженням цьому є історія, в якій головними дійовими особами чи, якщо хочете, жертвами стали чотири молодих іранці. Вони приїхали в Японію у січні і практично відразу ж влаштувались на завод в передмісті Токіо. Однак радість була недовгою — через кілька місяців їх хазяїн фірми і попередив: «Ви будете працювати до 23 березня. А 25 березня житло, яке ви одержали, повинно бути звільнене». Закон про трудові стандарти зобов'язує наймачів повідомляти робітників про звільнення, як мінімум, за місяць. Але як бути з тими, хто сам живе поза законом?

«Мені довелося їх звільнити, оскільки я з'ясував, що вони перебувають у Японії нелегально, — мотивував свої дії президент компанії. — У мене вже були у минулому неприємності з імміграційними властями і поліцією з приводу нелегальних робітників. Досить з мене цих проблем». Про компенсацію за те, що їх звільнили без попередження, він і слухати не хоче. «Що за химери? Вони ж порушники закону!».

Володимир СОЛНЦЕВ.
Токіо.

Інформ-шоу

ГУДЗИК МІЛЬЯРД БЕРЕЖЕ

Він належить до найзаможніших людей світу. Якби 57-річний Йосіакі Цуцумі щодня витрачав 100 мільйонів доларів, то навіть тоді за рік розійшлася б лише десята частина його добра. Адже підприємницька імперія Цуцумі оцінюється в 400 мільярдів доларів, а готівкою в «гаманці» багатія лежать 15 мільярдів. Водночас його вважають і найбільшим скнарою з-поміж мільярдерів, хоч сам бізнесмен більш схильний говорити про звичайну ощадливість, успадковану від батька: «Він бив мене, коли я клав у тарілку більше, ніж міг з'їсти». Що ж, може, й справді без такої науки Цуцумі не став би власником 70 фірм, 65 готелів і 31 гольф-клубу. А про його сьогоднішню «ощадливість» свідчать бодай поодинокі приклади: ніколи не візьме нового аркуша паперу, не використавши зворотного боку списаного; вимагає від своїх службовців використовувати за робочий день не більше двох шматків туалетного паперу; гудзики від його зношених костюмів обов'язково треба одрізати — ще знадобляться; прикурити дає тільки від дармових сірників, призначених для відвідувачів його ресторанів; рушники в його готелях використовують на рік довше, ніж загальноприйнято, а вже потім з них роблять «інструменти» для прибиральниць. І на закінчення — девіз мільярдера: «У моїй кишені ніколи нема жодної монети, а тому нема спокуси витрачати гроші».



ПРИБУТКОВИЙ КВІНТЕТ

Для нічного клубу «Мулен Руж» у Пекіні менеджер Ван Ін найняла обслуговуючий персонал виключно з ліліпутів. І не помилилася у своєму виборі. Нині цей заклад став дуже популярним. Відвідувачів приваблюють п'ятеро маленьких кельнерів, які розмовляють чотирма іноземними мовами, а, сервіруючи столики, співають і танцюють.

ФАРСОТЕРАПІЯ

Шизофреніки й епілептики, хворі на маніакальну депресію, неврастеніки й люди, залежні від наркотиків та інших різного роду збудників, регулярно зустрічаються в старому складському приміщенні й грають у театрі — та так майстерно, що це вже принесло їм нинішнього року одну з європейських премій у сфері культури. Заснували трупу «Блаумейєр-ательє» митці, педагоги-мистецтвознавці й працівники соціальних служб німецького міста Бремена. З 60-ти акторів приблизно половина страждає порушенням психіки. Вистава, з якою протягом червня трупа виступала перед глядачами, має назву «Коронація Якова». Це фарс про душевнохворого монарха і його веселу, надзвичайно дотепну придворну челядь. Терапевтична користь від гри, сповненої жартів і химерних вигадок, не є самоціллю. На думку бременців, оздоровчий ефект при цьому проявляється цілком невимушено.

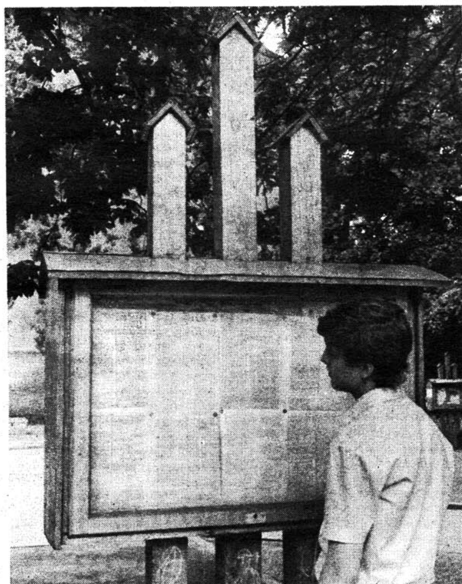
На знімках: найбільший скнара серед мільярдерів Цуцумі-сан; ліліпути-офіціанти; під час репетиції в театрі «Блаумейєр-ательє».

Фото з австрійської газети «КУР'ЄР» та німецьких журналів «БУНТЕ» й «ШПІГЕЛЬ».





ПЕТРОВ У ЛЬВОВІ



Їду до Львова. Про всяк випадок нагадую собі: «Я — не Петров. Тобто, за паспортом — Петров, а так — Петрів. Петрів я!» А то раптом у Львові вийду на перон, підійдуть і скажуть: «Петров!! Москаль, значить!!»

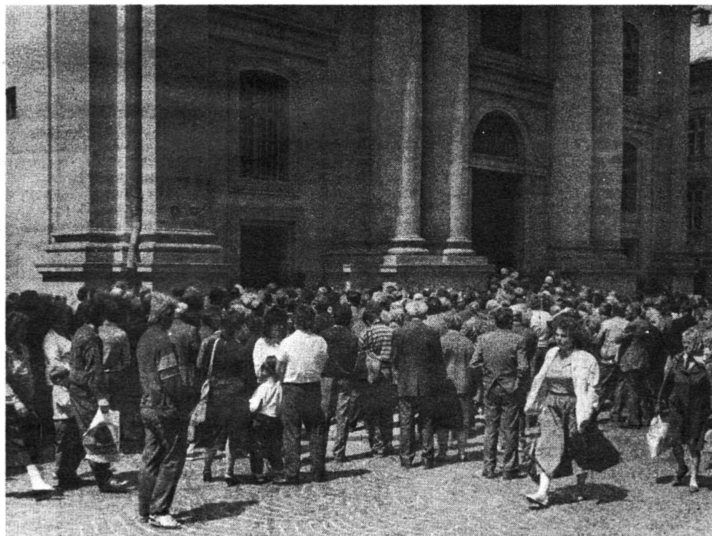
Ні, панове-браття, я — Петрів!

Але, прибувши до Львова, я забув про це. Тобто, не забув, а воно мені просто не знадобилося. Ніхто не підходив і не цікавився паспортом. Я навіть дражнив кам'яних левів біля ратуші, увінчаної синьо-жовтим прапором: «Эй, господа, а я-то — Петров! Да-с!». Нуль уваги. Так наче вони щодня живого Петрова бачать. Потім сходив я до Преображенської греко-католицької церкви. Людей там було багато. Але ніхто мене не запитав: «А чи ти не іудей, бува, га, чоловіче!» І біля дошки об'яв у вигляді тризуба я побував, і на дівчат та бабів львівських безборонно роздивлявся. А коли побачив, як стара галичанка продає личаки й дізнався, що тут є уславлений Личаківський цвинтар, моя російська душа згадала наш фразеологізм «сплетать лапти» і відчула себе як удома. Зробив я на пам'ять кілька знімків тих львівських місць, що стали мені тепер близькими...

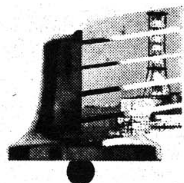
Ігор ПЕТРОВ.







— Анкета «Голосу України» —



ГРАНИЧНО ДОПУСТИМА БАЙДУЖІСТЬ

Аналізуючи відповіді на анкету, у якій йшлося про проблеми переселенців з 30-кілометрової зони і зон жорсткого радіаційного контролю («ГУ» № 69 від 10 квітня 1991 року), звернули увагу на одну з них. Мабуть, тому, що біль та стурбованість, висловлені у відповідях, характерні для всіх інших анкет. Тож вирішили зробити виняток. Наводимо анкету повністю.

Отже:

Зразок

1. У якому році вас відселили?

1986.

2. З якого міста чи села?

смт Народичі Житомирської області.

3. Хто займався відселенням?

Виїхали добровільно за рекомендацією лікарів.

4. Які проблеми виникали в процесі відселення?

Багато: житло, робота...

5. Де ви тепер мешкаєте?

Полтавська область, Кобеляцький район, с. Мартинівка.

6. Погіршились чи поліпшились ваші житлові умови порівняно з доаварійними?

Не на кращому рівні, але миримось.

7. Чи вдалось вам на новому місці знайти роботу за фахом?

Так.

8. Ваш фах?

Бібліотекар сільської бібліотеки: столяр.

9. Чи маєте ви дітей?

6 років синові, 3 — доньці.

10. Чи задовольняє вас стан їхнього здоров'я?

Ні!

11. Чи скористались ви пільгами, наданими тим, кого відселили з 30-кілометрової зони та зон жорсткого контролю?

Куди не звертались, скрізь відмова. Просили лише продукти для дітей і чекаємо вже чотири роки.

12. Чи приділяють вам увагу місцеві органи влади?

На наше прохання відповідь одна: «Ми вас сюди не запрошували!»

13. Чи надавав вам допомогу «Червоний хрест», Союз «Чорнобиль», інші громадські організації?

Ніхто, та ми і не клопотались.

14. Чи слід, на вашу думку, припинити діяльність АЕС?

Так.

15. Чи вірите ви в те, що ваше життя може змінитись на краще?

Всі надії марні, хіба що чимось допоможе оця анкета. У 1991 році ми вже тричі були в юриста Кобеляцького райвиконкому. Ми просили лише одного: як зробити так, щоб наші діти мали пільги на одержання чистих продуктів. Іти вчетверте ми вже не наважуємось, не вистачає совісті. А направив нас до юриста голова сільської Ради тов. Голяник Г. С., який сам не в змозі вирішити дане питання.

Сім'я ШКРОБ Миколи Петровича.

КОМЕНТАРІ, на мою думку, зайві. Єдине, що можу додати, — даремно автори цього «листа анкетного характеру» не звернулись по допомогу до Союзу **«Чорнобиль»** та місцевого відділення Червоного Хреста, адже ці організації мають допомагати всім, хто звертається до них. Але й тут не обійшлося без прикрих випадків. Ось що пише Толочин Іван Федосійович, якого переселили з Прип'яті до села Коленці Іванківського району Київської області: «По телевізору бачимо, в газетах читаємо про допомогу, а в нас цього не було». А от А. Паську, який переїхав до Жашкова, з фонду Союзу «Чорнобиль» купили хату.

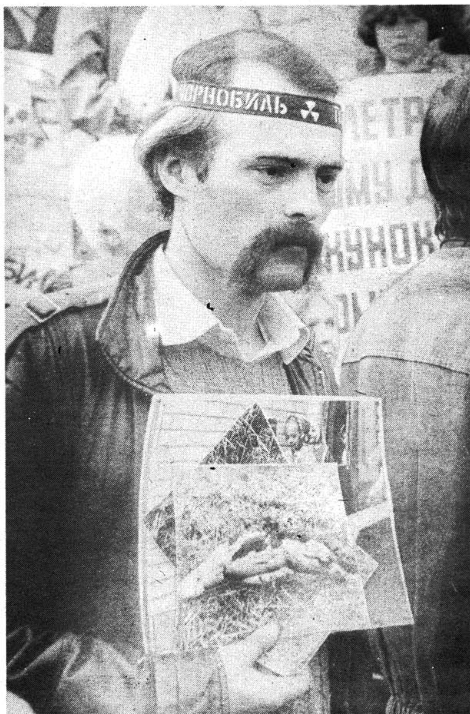
Жодному з наших дописувачів місцеві органи влади не приділяють ніякої уваги. Єдиним, як на мене, виправданням такої бездіяльності, коли не сказати байдужості, є міркування, висловлене в анкеті того ж Івана Толочина: «Якби ж вони (ред.: місцеві органи влади) щось могли! У них, крім печатки, нічого немає, самі жебраки і попросити ні в кого...

Жоден з тих, хто відповів на нашу анкету, не написав, що задоволений станом здоров'я своїх нащадків. Хто з нас впевнено може сказати: «Моя дитина абсолютно здорова!»? І ми до такого становища вже **звикли.** Дитячі хвороби стали **нормальним (!)** явищем... Чи не слід переглянути саме поняття «норма»? Тим паче, що кілька кроків у цьому напрямку вже зроблено: давно існує поняття «гранично допустимі концентрації» шкідливих для здоров'я речовин у повітрі, воді, продуктах. В екстремальних ситуаціях одразу приймаються «тимчасові», «умовні» норми. Отже, слід остаточно назвати нормальними умови, за яких ми існуємо — бо життям це назвати не можна. Тому й не дивно, що ніхто з дописувачів не вірить, ніби життя може змінитись на краще. Дехто, щоправда, вважає за краще вірити, «бо інакше життя втрачає сенс», як написав Л. Грецький з с. Рожни, до якого переселився з Овруцького району Житомирської області.

На закінчення огляду ваших анкет хотіла б звернутися з проханням написати до редакції тих, кому місцева влада все-таки хоч у чомусь допомогла.

Катерина ВОРОНЕНКО.

Фото Віталія ЛЕЩІНСЬКОГО.



— Дозвольте не погодитись —

ЯК ВІД НАС ПОЗБУТИСЬ?

А суть справи ось у чому. Ви пам'ятаєте, як свого часу бурхливо почали розвиватися центри науково-технічної творчості молоді. Такий центр був створений і в Дніпропетровську. Назвали його НТТМ «Імпульс». В той же час трапилася чорнобильська трагедія. І керівництво почало залучати до роботи над чорнобильською тематикою спеціалістів різних галузей господарства. Були створені тимчасові творчі колективи, ядром яких стали «ліквідатори» з групи оперативного дозиметричного контролю четвертого блока ЧАЕС Б. Вербицький, Б. Реут та інші. Чорнобильське лихо підштовхнуло їх до ідеї створення комплексів, які були б здатні швидко вимірювати гамма-поля. Бо колишні прилади ефективно працювали лише під час навчань, а коли почався бій, то не витримали...

Крім того, витрачалося багато часу. Заміри брали з вертольота, а обробляли на землі. Така й досі методика головної дослідницької організації країни — Держкомгідромету СРСР. Серед розробок, думаємо, заслуговує на увагу унікальна лабораторія на базі літака Л-410. Після того, як оператор вводить в бортовий комп'ютер системи параметри зондованого майданчика і кількість польотів (галсів), обчислювальний комплекс починає видавати інформацію на екран дисплею. До речі, комплекс, в основі якого лежить широкодіапазонний радіометр «ШАР-1-8», робить до 10 замірів на секунду в діапазоні від 1 мкр/год. до 10 Р/год.

Після обстеження, ще в польоті, зібрана інформація готова до використання. Перевагами системи є її повна об'єктивність. Тобто результати вимірів такі, які є насправді.

Словом, мали б ми в перші дні аварії ці прилади, скільки людей зберегли б тоді...

Але повернімося до початку. Пам'ятаєте: немає конкурентів — немає проблем. Справа в тому, що колишнє керівництво НТТМ «Імпульс» перейшло на іншу роботу, а нинішнє в особі його директора В. Петренка увиліо, що нарешті вхопило бога за бороду. І що тепер є повним і безроздільним господарем всього, що було створено інтелектом і наполегливістю наших інженерів. Але це не влаштовувало нас, бо ми звикли працювати в атмосфері довіри і доброзичливості, а не диктату і підлабузництва. Як кажуть, не зійшлися характерами. Отже, розлучення...

І ось із НТТМ «Імпульс» виділяється мале підприємство «Скіф». Складається договір, де зазначається, що НТТМ «Імпульс» передає «Скіфу» з балансу, на баланс строком на п'ять років комплект апаратури (саме ту, про яку йшла мова) для її подальшого вдосконалення і використання. Але через деякий час, почухавши потилицю, керівництво НТТМ «Імпульс», без погодження з нами, у своєму варіанті договору фразу «з балансу на баланс» переправляє на «оренду», а це, як кажуть, зовсім різні речі. Питається: навіщо? «А ми так вирішили, — відповідають. — Ви створили апаратуру, а то вже наша справа, як бути далі. Захочемо — продамо кому-небудь. Не захочемо — собі залишимо. Так що йдіть собі, поки ми добрі».

Інший і пішов би собі. Але ми так не можемо. Нам боляче від того, що хтось ось так чинить із нашою інтелектуальною власністю, діє безцеремонно, шляхом підлогу, порушуючи закони. Зрештою, ми розуміємо, звідки така впевненість у безкарності. Вона — від безпринципної позиції деяких службових осіб, зокрема заступника головного арбітра області Дудченка та арбітра Крутовських. На чому базуються їхні рішення, ми так і не можемо збагнути. Єдине, в чому впевнені повністю, — не на Законі. Конкретним підтвердженням цього є те, що, відгукуючись на прохання керівництва НТТМ «Імпульс», вони стоять на сторожі інтересів уже неіснуючої організації. Оскільки, згідно з Постановою Ради Міністрів СРСР від 2 листопада 1990 року і Постанови ВКР НТТМ від 14 серпня 1990 року, «Імпульс» до цього часу не пройшов перереєстрації, користується статутами та атрибутами ліквідованих структур, а тому не може бути правонаступником у сфері фінансових та майнових зобов'язань. Словом, закон, як дишло...

Але так, думаємо, не повинно бути. Негоже в час, коли наші розробки так потрібні Україні (та й не тільки їй), розробки, які вважали б за честь мати багато країн Заходу, зокрема ФРН та Іспанія, можуть просто зникнути. То чи можемо ми мовчати в такій ситуації? Не можемо і не будемо.

Бо на карту ставиться не наше особисте майбутнє (ми вже якось перебудемо), на карту ставляться технічні можливості республіканського Комітету з надзвичайних ситуацій. А це вже не жарти. Бо наша апаратура, крім детального визначення гамма-полів, може виявляти і попереджувати про аварійний стан газо- і нафтопроводів, магістральних залізниць та шосейних доріг. Може виявляти підземні пожежі в териконах, лісах та покладах торфу. Вона може ідентифікувати забруднювачів акваторій портів та заплав річок. Словом, усе те, що дозволить попереджувати критичні ситуації. Що дозволить зберегти найдорожче — людські життя, а державі — мільйони.

Анатолій КОРМИЛО,
директор малого підприємства «Скіф»;

Олександр ГОЛУБНИЧИЙ,
заступник директора малого підприємства «Скіф» по виробництву.

Дніпропетровськ.

ДИХАЄМО КУРЯВОЮ

Наше село розташоване в 36 кілометрах від Чорнобиля. Вже шостий рік живемо в умовах радіації, та нікому, здається, до цього не має діла.

Хоч багато доводиться чути про захист населення, топимо досі дровами, притрушеними попелом з реактора. На дорогах здіймається радіоактивна курява.

Колгосп та районна Рада народних депутатів докладають чимало зусиль для газифікації та асфальтування села, але не все їм під силу. Заасфальтовано лише центральну вулицю. А де взяти газові труби на таке велике село? Адже воно на 12 кілометрів тягнеться вздовж Дніпра.

Вважаємо, що подібні проблеми мають вирішуватися на республіканському рівні.

А поки що живемо в радіації, в біді й зневірі.

П. НАСЕНОК, С. МЕЛЬНИК, В. БУБЕНКО та інші (всього 29 підписів).

Дніпровське,
Чернігівський район
Чернігівської області.

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО: ЯК ЙОГО СТВОРИТИ?

РУХ УКРАЇНИ до самостійності надзвичайно складний. Він складніший, ніж у країнах Балтії, в Грузії, Вірменії та багатьох інших республіках внаслідок того, що ми занадто довго були під імперською окупацією, яка робила з нас безголосих рабів, вбиваючи національну свідомість. Тривала антиукраїнська пропаганда вела до деформації уявлень про українські національні цінності.

Незалежність визначається кількома чинниками. Якщо держава має самостійну зовнішню і внутрішню політику, свої збройні сили, фінансово-грошову систему та вільні від зовнішніх сил правоохоронні органи, тоді вона незалежна. Якщо цього немає, тоді держава — колонія, підопічна територія, протекторат або ще якимось чином обмежена нація.

Шлях створення паралельних з союзними республіканських військових формувань не дає помітних результатів через суворий контроль Центру за виробництвом і зберіганням зброї. Вихід не в тому, щоб обійти уряд СРСР, а в тому, щоб примусити його піти на децентралізацію армії і в дусі його лінії створення Союзу незалежних держав створити замість єдиного війська об'єднане командування незалежними республіканськими арміями.



Україна, дарма що проголосила рік тому Декларацію про державний суверенітет, на сьогодні не має жодної з ознак незалежності, і тому вона — типова колонія.

Проблема створення українських збройних сил дуже складна. Я хотів би підійти до неї спочатку, поставивши питання: чи створювати незалежну республіканську армію паралельно із союзною, що розташована на території України, чи перетворювати на республіканську ту армію, яка нині дислокована на Україні?

Деякі республіки взялися за створення паралельних збройних сил. Наприклад, Молдова, Вірменія. Молдова вирішила створити 30-тисячний корпус карабінерів. У Вірменії понад рік тому почали створювати неофіційну паралельну армію. Її оснащували зброєю, яку крали на складах, купували з-під поли, добували іншими нелегальними способами. До армії записалося понад 100 тисяч добровольців. Реально було кільканадцять тисяч, що мали різноманітну малу вогнепальну зброю, у тому числі й мисливські рушниці. Пізніше відносини між різними політичними силами та союзною армією так ускладнилися, що Верховна Рада Вірменії, яка загалом складається з демократичних сил, сама змушена була розформувати ці військоподібні частини.

Досвід Молдови також свідчить, що шлях створення паралельних з союзними республіканських військових формувань не дає помітних результатів через суворий контроль Центру за виробництвом і зберіганням зброї.

Литовці почали формувати свою республіканську прикордонну охорону. Молодих хлопців, що готові служити в цій охороні, виявилося достатньо. А озброєння? Під час зустрічі в Мінську, що її проводили депутати — представники демократичних опозицій Балтійсько-Чорноморського регіону, я спитав голову литовської депутації, якою зброєю оснащують прикордонну охорону. «Мисливською», — відповів він.

Цей шлях створення збройних сил свідчить про велику силу патріотизму і самовідданості молодих людей, але реально він ніде не дав політичних наслідків, і не може дати, доки виробництво зброї і контроль за нею здійснюватиме уряд СРСР. Спроба обійти союзний уряд може дати республіці можливість сформувати воєнізований загін, щонайбільше досягнути озброєності рівня військ Міністерства внутрішніх справ — і не більше. Це, ясна річ, не армія. Вихід не в тому, щоб обійти уряд СРСР, а в тому, щоб примусити його піти на децентралізацію армії і в дусі його лінії створення Союзу незалежних держав створити замість єдиного війська об'єднане командування незалежними республіканськими арміями (тимчасово, до досягнення повної незалежності).

Проблему формування республіканських армій можна розглядати в двох аспектах: республіканському і позареспубліканському.

Республіканський аспект охоплює дві категорії діяльності: офіційну й неофіційну.

Декларація про державний суверенітет України проголосила намір у майбутньому стати постійно нейтральною без'ядерною державою. Це майбутнє не можна розуміти так, що Українська держава віддасть Україну і весь її народ на ласку оснащених атомною зброєю сусідів. Цілком очевидно, що наше національне прагнення відмовитись від атомної зброї означає одночасну відмову від неї всіх інших атомних держав. Зрозуміло, що досягнути світового атомного роззброєння неможливо за рік-два, а позаяк внутрісоюзні процеси пов'язані зі світовими, і одностороннє роззброєння Радянського Союзу є малоймовірним, то проблема будівництва українських республіканських збройних сил, таким чином, виявляється пов'язаною зі світовими процесами.

Для малих республік такої ув'язки майже немає. Вони можуть вийти з військово-промислового комплексу СРСР у скороченому вигляді: без атомної зброї. І, будучи озброєні звичайною, можуть стати повноправними членами світової співдружності незалежних держав. Не те у випадку з Україною. На Україні є великі поклади уранової руди і величезна військова промисловість, що виробляє оборонну продукцію на 23 мільярди карбованців щорічно.

Україна не може вийти із союзного військово-промислового комплексу, відокремитись. Вона претендує бути учасницею поділу його на військові потенціали республік. І оскільки Україна є учасницею виробництва атомного потенціалу, вона не може відмовитись від нього раніше, ніж буде досягнуто всесвітнього атомного роззброєння.

Процес військової децентралізації, напевне, почнеться військовою реформою. Союзний аспект її охоплює, по-перше, проблеми ядерних і звичайних озброєнь; по-друге, проблеми військової промисловості і військових наукових досліджень; по-третє, проблеми організації збройних сил і забезпечення їх життєдіяльності.

Як бути зі стратегічними атомними озброєннями? Поділити між 15-ма союзними республіками? З огляду на принцип формальної рівності так і слід би вчинити. Проте, враховуючи реальний стан речей, а саме: велику нестабільність державних структур у союзних республіках та їхній перехідний характер, небезпечно було б розпорошувати атомну зброю! Атомна загроза, що збільшилась би з розподілом її поміж 15-ма республіками, штовхнула б Захід на протидію дезинтеграції СРСР і тим самим він допомагав би проімперським силам в їхній боротьбі проти національно-визвольних сил. Більшість республік, власне кажучи, не мають достатніх матеріальних підстав і претендувати на неї. Мабуть, справедливо було б розподілити військовий атомний потенціал поміж кількома республіками, що мають найбільший промисловий потенціал, виробляють атомну зброю і мають достатній науковий та інженерний склад, щоб належно виробляти й експлуатувати його. Необхідно також так відповідально урядувати ним, щоб викликати довіру в інших держав і зняти підозрілість і напруженість між країнами.

Можна інакше розпорядитися військовим атомним потенціалом: виділити його в окреме командування і підпорядкувати міжреспубліканському комітету оборони. Цей комітет — не теперішнє міністерство оборони, що підноситься над усіма республіками і жодній з них не підлягає, а такий, що створений договором республік між собою і всім їм підпорядкований однаковою мірою. Паралельно з цим комітетом відбувався б процес створення республіканських армій зі звичайним озброєнням. Міжреспубліканський (не надреспубліканський) комітет атомної стратегічної оборони існував би впродовж усього часу проведення відповідних міжнародних переговорів до тих пір, поки всі атомні держави домовляться про знищення атомної зброї.

Цей варіант уявляється гіршим за перший, бо він хоча й гарантує атомну безпеку, але звужує можливості міжнародного маневру і гальмуватиме ймовірне прискорення реалізації частини 5 розділу 9 Декларації про державний суверенітет України про без'ядерний нейтралітет.

Окреслені варіанти реорганізації військового потенціалу СРСР і створення республіканських збройних сил — це не що інше як шляхи боротьби між союзною структурою та республіками. Сила союзних структур — в їхній потужній фінансовій базі та адміністративній і військовій владі. Слабкість їхня в тому, що ця могутність гальмує економічний розвиток. З точки зору інтересів суспільства військова могутність є вже не перевагою, а величезною вадою. Сила імперської структури в тому, що, підносячись над усіма республіками, вона всіх грабує через систему централізованого перерозподілу матеріальних цінностей. Слабкість її в тому, що з укладанням між республіками договорів в економічних справах імперська надбудова почала виявляти свою непотрібність і повисати в повітрі. Сила республік випливає з неминучості переходу до децентралізованої ринкової економіки, що зменшує фінансову базу Союзу, та з поступового відкриття того факту, що на північ та схід від України лежать республіки Білорусія і Росія, а не якась Горбачовська республіка.

Очевидно, темпи військової реформи залежать від двох факторів: офіційної діяльності республік і неофіційної діяльності в них. До офіційної діяльності республік належить діяльність їхніх Верховних Рад, парламентських комісій, парламентів та урядів. Чим більший тиск справлятимуть республіканські органи влади та управління на союзний уряд, тим швидше примусять піти на військову реформу і децентралізацію армії.

Щодо України можна припустити варіант реформи, за яким в Генеральному штабі Міністерства оборони СРСР створюють Південно-Західне командування з центром у Києві. Йому підпорядковують Прикарпатський, Київський і Одеський військові округи та Чорноморський флот. Це командування перебирає під свою оруду всі роди військ і всі види озброєнь і бере на себе відповідальність за захист територіальної цілісності України та обов'язок гаранта недоторканності південних і західних кордонів республіки. Це командування підзвітне Верховній Раді України, яка через уряд республіки забезпечує всім необхідним розквартировану на Україні армію із сім'ями військовослужбовців та опікується військовими пенсіонерами.

У діяльності Верховної Ради України по створенню республіканських збройних сил на основі розташованої на Україні союзної армії, очевидно, можливі три стадії.

Перша. Верховна Рада все-таки добивається того, щоб наші хлопці служили у тих військових частинах, що тепер є на Україні, а рекрути з інших республік залишають українські казарми і переїжджають на свої батьківщини. На цій стадії відбувається українізація військовослужбовців строкової служби.

Друга. На засадах добровільності офіцерський склад у військових частинах, розташований у нашій республіці, заміняється на офіцерів — громадян України. На Україні створюється український офіцерський корпус, засновуються необхідні військові училища і відбувається поступовий перехід усієї військової служби на українську мову.

Третя. Південно-Західне командування законом Верховної Ради перетворюється на Міністерство оборони України, і все підпорядковане йому військо виводиться з-під влади союзного міністерства оборони і стає українською республіканською армією.

Здійснюється різке скорочення армії та поступовий перехід від мобілізації рекрутів до найму добровольців. Паралельно з приватизацією економіки відбувається конверсія військової промисловості.

Неофіційна діяльність на Україні по створенню республіканських збройних сил є не менш важливою, ніж офіційна. Тут бачу кілька вельми перспективних напрямів.

Перший. Діяльність комітетів солдатських матерів, яка спирається на реальні материнські почуття і турботи за своїх синів.

Другий. Офіцерські комітети за створення української армії. Через військову дисципліну, переслідування в союзній армії українофільського духу і руху діяльність цих комітетів ще не набула широких масштабів, але немає жодного сумніву в тому, що в міру загальної демократизації суспільства та зміцнення правових засад у діяльності держави переслідування в армії українців за підтримку ідеї створення республіканської армії будуть зменшуватись, а рух за українську армію зміцнюватиметься.

Третій. Пропаганда й агітація за створення української армії. Це велика й різноманітна робота. Мета її в тому, щоб зацікавити громадськість проблемою створення національних збройних сил. Вже нині мусимо думати, які Україні потрібні збройні сили, про співвідношення родів військ у них, організаційні засади, українські військові традиції.

У наступний рік-два гострої політичної боротьби між різними політичними силами на території України (у казармах, військових містечках, полігонах) житиме, як і зараз, багато людей зі зброєю в руках. Як і зараз, вони придивлятимуться до нас з вами і формуватимуть своє ставлення до нас.

Тож хай наша поведінка переконає їх, що ми не хочемо їм зла і що ми люди справедливі. Може, не всі вони знають Божі заповіді, але все одно відповісти злом на добро вельми важко.

Будьмо справедливі, і тоді ми доброзичливо і з християнським миром створимо своє національне військо, не примноживши собі ворогів.

Левко ЛУК'ЯНЕНКО, **народний депутат України, голова Української республіканської партії.**

Фото Олексія ВАЩЕНКА.

«ЛЖЕНАУКИ» ПРОТИ НАУКОВОГО КОМУНІЗМУ

У Київському державному університеті імені Т. Шевченка в нинішньому році відкрито факультет соціології і психології. Правда, викладання соціології в деяких вузах республіки розпочалось ще в минулому році, тоді як навчальні заклади США торік випустили десять тисяч спеціалістів такого профілю. Готуючись до розмови з деканом нового факультету, професором Володимиром Воловичем, про всяк випадок вирішила заглянути до найновішого енциклопедичного словника, випущеного в 1990 році. Ось що я там вичитала: «Соціологія — наука про суспільство як цілісну систему і про окремі соціальні інститути, процеси, суспільні групи...». І далі про марксистсько-ленінську соціологію, яка протистоїть буржуазній соціології.

«Психологія — наука про психічне відображення дійсності в процесі діяльності людини...». А потім про основні принципи марксистсько-ленінської філософії.

З цього й почалось наше експрес-інтерв'ю з професором Володимиром **ВОЛОВИЧЕМ**:

— У нас офіційна влада досі взагалі не потребувала ніякої об'єктивної інформації про громадську думку, стан суспільної свідомості, статистику дитячої смертності і т. п. Уявлення людей, навіть освічених і інтелігентних, про структуру суспільства, закони та механізми функціонування, методологію та методи наукового вивчення всіх цих проблем були найпримітивніші. Нонсенс, але чимало науковців вважали, що соціологія — це наука про анкетування. Офіційно ж соціологія і психологія вважалися буржуазними «лженауками», які підривають наші великі завоювання.

Факультет починається не з нуля. Його створено на основі філософського факультету КДУ, при допомозі наукових установ відповідного профілю АН УРСР і т. п.

— **Посади викладачів соціології майже без винятків займають колишні викладачі наукового комунізму. Виходить, нові часи — старі підходи?**

— Так, ця проблема актуальна. Треба негайно подбати про підготовку фахівців через аспірантуру. Ми вже, правда, маємо своїх аспірантів, але треба поліпшити відбір, бо поки що там суцільний хаос. Водночас маємо тісні контакти з Інститутом соціології АН УРСР, з Інститутом психології, навіть створили спільне підприємство для перепідготовки кадрів і наукової роботи.

— **З теоретиками в нас ніколи не було особливих проблем. Але сьогодні потрібні практики. Де працюватимуть ваші майбутні випускники?**

— На виробництві, в Радах народних депутатів, в освітянських закладах, медицині, органах правосуддя — цілина не зорана.

— **70 абітурієнтів стали першокурсниками нового факультету. Хто вони — ваші перші студенти?**

— Переважно дівчата (на жаль), переважно «медалісти», переважно «городяни», переважно «вчорашні школярі», котрі героїчно витримали конкурс — майже 6 осіб на одне місце.

— **Вітаємо ваш факультет і зичимо успіхів!**

Вела розмову **Катерина БОРУШ.**

А ЯК У ВАС ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ?

Саме з такого запитання почалися вступні іспити до Одеської державної морської академії імені Ленінського комсомолу. Перш ніж абітурієнтів допустили засвідчити знання з фізики та математики, російської мови, літератури та мови іноземної, кожному з них запропонували пройти серйозну медичну комісію. Прикро, але цей «п'ятий екзамен» вдалося скласти не всім. Робота в морі справді вимагає міцного здоров'я.

Щоправда, може статися, що майбутньому студеєві тієї роботи в морі, на судні доведеться ще чекати й чекати. Як он деяким нинішнім та торішнім випускникам, направленим до Чорноморського, Азовського і Дунайського пароплавств. Не кожен з них одержав роботу за спеціальністю, відразу декого прилаштували на березі, когось тримають у резерві — в надії, що звільняться місця на якомусь із суден, кількість яких деді скорочується.

— Саме враховуючи отаку ситуацію, — каже відповідальний секретар приймальної комісії Євген Яковлєв, — наш вуз, хоч і перейшов нині з рангу вищого училища до рангу академії та відкрив новий факультет, за останні роки скоротив прийом удвічі.

Однак, ці проблеми не дуже відлякують тих, хто вирішив присвятити своє життя морю. На 375 місць п'яти факультетів академії подано близько тисячі заяв. Комусь таки пощастить.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

У Чернівецькому університеті, на юридичному факультеті, наприклад,— 15 тисяч карбованців. Спочатку, звичайно, оцінюються знання, але перевага надається тим, «хто вступає з оплатою: або сам підписав контракт, або якесь підприємство оплачує частину навчання»,— заявив у пресі декан юрфаку Петро Пацурківський.

Що ж стосується «неофіційних, тіньових тарифів», то назвати якусь певну суму нелегко. Оскільки, як твердять у кулуарах, сьогодні в ходу «конвертовані дипломи», а курс долара щодня непрогнозовано змінюється.

Однак попри всі проблеми вступний сезон на Україні майже завершено. Перші висновки, на жаль, дуже невтішні. У порівнянні з минулим роком в інститутах, університетах, підпорядкованих Мінвузу УРСР, конкурс упав на 13 відсотків, у навчальних закладах Мінморфлоту — на 74, Мінторгу — 68. Напевне, впадати у транс рано — аналіз головних причин і тенденцій ще попереду. Очевидно лише єдине — бути недипломованим кооператором чи екстрасенсом сьогодні вигідніше, ніж п'ять років «сушити» голову над філософією та математикою, щоб потім все життя міркувати, як прогодувати сім'ю за двісті карбованців.

Зате у своїх виборах і смаках ми активно наближаємося до світових престижів. У нинішньому році серед абітурієнтів найпопулярніші спеціальності з міжнародних відносин та права — майже 10 осіб на одне місце, романо-германської філології — 8, правознавства — 4. Серед університетів найбільший рейтинг у Київського держуніверситету — 3,6 претендента на одне місце.

Вперше було сформульовано лише державні вимоги до іспитів, все інше — правила, умови, програми — вузи розробляли самі, стосовно своєї специфіки. «Хоч це також не найкращий варіант,— сказав у інтерв'ю нашій газеті міністр вищої освіти В. Пархоменко,— можливо, в майбутньому варто піти за американською системою вступних іспитів саме в напрямі створення незалежних експертних центрів. Екзаменуючи, вони б виставляли відповідний бал, за яким молода людина могла б орієнтуватися, куди їй податися вчитися, знаючи, наприклад, що за такою «відміткою» можна вступати до такої-то категорії вузів, а з такою навіть не варто потикатися до університету, бо там рейтинг вищий. На жаль, поки що навчально-матеріальна база вузів України не дозволяє зарахувати всіх бажаючих без іспитів. Тому вступні екзамени — поки що необхідність».

Отже, іспити-91: проблеми, успіхи, уроки.

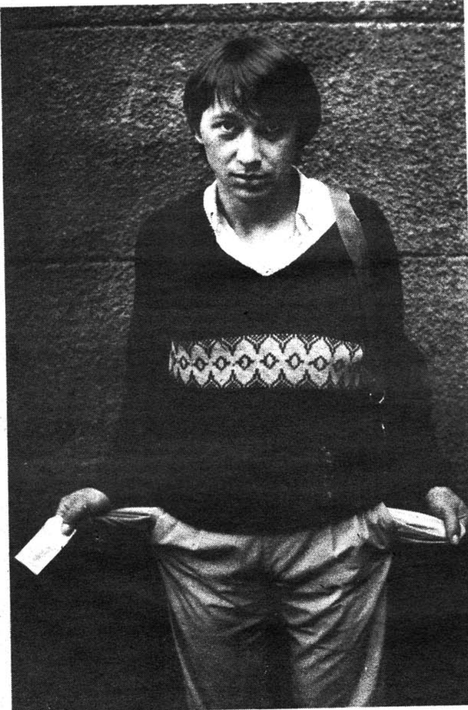


Фото Михайла САЧКА.

Куди мені на той юрфак!..

ПОЧІМ СЬ

АРИСТОКРАТКА З «КОРОСТ

Відкалася мама біля дверей приймальної комісії:

— Господи, як моє дитя взавтра диктант напише?

— А в чому справа? — перепитували співчутливі жіночки.

— Так вона ж у мене порусському говорить. І школу руську кінчала. П'ятірок багато. З української, правда, в атестаті «задовільно» стоїть. А тут понавидумували: то все було, як було, а тепер з бухти-барахти українізацію подавай. Так ніззя, постіпенно треба.

— Звідки ж донечка ваша?

— З городу вона,— гордо відповідала мама.— З Коростішова.

Однак змінити нічого не можна, правила прийому до Вінницького державного педагогічного інституту імені М. Островського затверджено і в них порнім по білому записано: «Усі вступники, які атестовані з української мови та літератури, складають письмовий іспит з цих дисциплін (крім спеціальності «російська мова та література»). Набуває нарешті чинності Закон про мови в Українській РСР.

Конкурс у педвуз нині високий. Ректор інституту професор Н. Шунда розповідає:

— 2 тисячі 476 юнаків та дівчат хочуть стати вчителями, 666 з них — медалісти. Приймемо ж лише 995 чоловік. Особливо великий конкурс на спеціальності «фізкультура і методика спортивно-масової роботи», «педагогіка та методика початкового навчання і психо-

АФЕРИСТИ — ПОЛІТОЛОГИ

Славиться Запоріжжя авантюрних справ майстрами. Нещодавно десятки газет повідомили про викриття групи спекулянтів, яка діяла за допомогою фальшивих посвідок офіцерів КДБ. А тепер — ажіотаж довкола вступних іспитів у вузи, як кажуть, до сезону — і фрукти.

У місті металургів виникла філія Ленінградського інституту політології. І негайно, ясна річ, оголосила прийом студентів. Благо, рекламу нині публікують запросто, аби гроші. До речі, абітурієнти мусили (і дехто швиденько сплатив) переказати по 6 тисяч карбованців за навчання. Натомість — ніяких іспитів і конкурсу. Вважай, що вже прийняли. Якими же спеціальностям обіцяли навчити підприємливі люди наших юних земляків? Правознавству, менеджменту, політології...

Та хутко з'ясувалося, що такого філіалу не існує деюре. І взагалі питання про його відкриття не розглядалося ні в Києві, ні в Запоріжжі. Хто ж самотужки прагнув ощасливити (Боже мій, за шість «штук») провінційних пай-хлопчиків і дівчаток духом престижного вузу? В. Львов і його команда. В. Львов є директором одночасно двох закладів — Українського науково-дослідного центру ідейно-політичного виховання Академії педагогічних наук СРСР та Запорізького госпрозрахункового філіалу Ленінградського інституту політології. Гроші абітурієнтів тим часом пішли на рахунок центру, а не так званого філіалу. І не дивно: такого філіалу місцева влада не реєструвала, він не має власного рахунку в банку.

Що ж, можна поспівчувати обнадіяним «студентам» неіснуючого навчального закладу, бо мало хто серед них пам'ятає мудрість нашого народу: не зівай, Хомко, на те ярмарок.

Мені залишається навести спеціальне рішення Запорізького облвиконкому: «Припинити прийом абітурієнтів до Запорізького філіалу Ленінградського політологічного інституту. Вважати недоцільним діяльність філіалу Ле-

...РОТИ НАУКОВОГО КОМУНІЗМУ

...ені Т. Шевчен... ...іології і психо... ...вузах респуб... ...навчальні за... ...спеціалістів та... ...ном нового фа... ...ем, про всяк ...енциклопедич... ...що я там вичи... ...як цілісну сис... ...еси, суспільні ...соціологію, яка ...

...ження дійснос... ...основні прин...

...телігентних, про ...спільства, зако... ...ими функціону... ...логію та мето... ...вивчення всіх ...були найприми... ...сенс, але чима... ...вважали, що ...це наука про ...Офіційно ж со... ...ихологія вважалися буржуазними «лженауками», які підривають наші великі завоювання.

Факультет починається не з нуля. Його створено на основі філософського факультету КДУ, при допомозі наукових установ відповідного профілю АН УРСР і т. п.

— Посади викладачів соціології майже без винятків займають колишні викладачі наукового комунізму. Виходить, нові часи — старі підходи?

— Так, ця проблема актуальна. Треба негайно подбати про підготовку фахівців через аспірантуру. Ми вже, правда, маємо своїх аспірантів, але треба поліпшити відбір, бо поки що там суцільний хаос. Водночас маємо тісні контакти з Інститутом соціології АН УРСР, з Інститутом психології, навіть створили спільне підприємство для перепідготовки кадрів і наукової роботи.

— З теоретиками в нас ніколи не було особливих проблем. Але сьогодні потрібні практики. Де працюватимуть ваші майбутні випускники?

— На виробництві, в Радах народних депутатів, в освітянських закладах, медицині, органах правосуддя — цілина не зорана.

— 70 абітурієнтів стали першокурсниками нового факультету. Хто вони — ваші перші студенти?

— Переважно дівчата (на жаль), переважно «медалісти», переважно «городяни», переважно «вчорашні школярі», котрі героїчно витримали конкурс — майже 6 осіб на одне місце.

— Вітаємо ваш факультет і зичимо успіхів!

Вела розмову
Катерина БОРУШ.

АМБІЦІЇ І АПЕЛЯЦІЇ

Ужгородський університет, мабуть, єдиний вуз республіки, де абітурієнти мають можливість складати вступні іспити, а відтак і навчатись однією з чотирьох мов, які вважаються рідними для більшості населення Закарпаття — українською, угорською, румунською та російською. Для випускників національних шкіл, котрі, до речі, можуть удосконалювати свої знання й на угорському та румунському відділеннях, — це неабияка підмога.

Нинішнього року на різні факультети стаціонару подали заяви 222 представники угорської національності. Після українців (1.888 абітурієнтів) — це другий показник. Переважна більшість з угорців виявила бажання складати вступні іспити рі... ...ю мовою ... і абітурі... румуни.

Створено відповідні предметні комісії, які очолили висококваліфіковані фахівці. Приміром, на посаду голови комісії з румунської мови було запрошено професора Бая-Марського університету з Румунії.

— А чи не виникає у зв'язку з цим ускладнень у ході іспитів? — поцікавився я в заступника голови апеляційної комісії Г. Чикрія.

— В цілому ні, хоча деякі непорозуміння мали місце. Так, абітурієнтці І. Балінт, котра писала роботу з біології, не зовсім правильно переклали запитання (всі екзаменаційні білети надруковано українською мовою — **прим. М. Г.**). А перевіряючий вирішив, що вступниця не до кінця висвітлила проблему і поставив «четвірку». Ми переглянули рішення і поставили найвищий бал.

До речі, захист не мундира, а інтересів абітурієнта — теж один із штрихів нового підходу до навчального процесу в університеті. Та ж апеляційна комісія, за словами Г. Чикрія, слугувала раніше, як правило, гарматою, що стріляла лише в один бік. Тепер ситуація змінилася: з 40 заяв, що надійшли до комісії, визнано претензії справедливими майже в кожній п'ятій.

Характерною рисою цьогорічної вступної кампанії є збільшення конкурсу на гуманітарні факультети, в тому числі на угорську філологію — понад три чоловіка на місце. Великий інтерес виявили... веденого... інженер... тету. Ш... на юри...

— З... сумову... комісії... В. Сл... крити... ки. У... мо за... них іс... і абіту... запрова... тування...

Дням... лист в... ноєвро... науков... Ж.-П. ... вав сте... в Ужго... іще кр... підгото... справд... гам ча...

влас...
«Гол...
Ужго...

...С ...ЯМ?

...у декого при... ...березі, когось ...резерві — в на... ...ться місця на ...ден, кількість ...орочується. ...аховуючи отаку ...каже відпові... ...етар приймаль... ...ген Яковлєв, — ...перейшов нині ...го училища до ...та відкрив но... ...за останні ро... ...прийом удвічі. ...роблеми не ду... ...тих, хто вирі... ...ти своє життя ...375 місць п'яти ...академії подано ...заяв. Комусь ...ть.

...ВОРОТНЮК,
...кореспондент
...країни».

ПОЧІМ СЬОГОДНІ ДИПЛО...

АРИСТОКРАТКА З «КОРОСТІШОВА»

Бідкалася мама біля дверей приймальної комісії:

— Господи, як моє дитя взавтра диктант напише?

— А в чому справа? — перепитували співчутливі жіночки.

— Так вона ж у мене поруському говорить. І школу руську кінчала. П'ятірок багато. З української, правда, в атестаті «задовільно» стоїть. А тут понавидумували: то все було, як було, а тепер з бухти-барахти українізацію подавай. Так ніззя, постіпенно треба.

— Звідки ж донечка ваша?

— З городу вона, — гордо відповідала мама. — З Коростішова.

Однак змінити нічого не можна, правила прийому до Вінницького державного педагогічного інституту імені М. Островського затверджено і в них норним по білому записано: «Усі вступники, які атестовані з української мови та літератури, складають письмовий іспит з цих дисциплін (крім спеціальності «російська мова та література»). Набуває нарешті чинності Закон про мови в Українській РСР.

Конкурс у педвуз нині високий. Ректор інституту професор Н. Шунда розповідає:

— 2 тисячі 476 юнаків та дівчат хочуть стати вчителями, 666 з них — медалісти. Приймемо ж лише 995 чоловік. Особливо великий конкурс на спеціальності «фізкультура і методика спортивно-масової роботи», «педагогіка та методика початкового навчання і психологія», «українська мова та література».

Перші іспити показали рівень ...отовлено... абітурієнтів... ...них баг... медалістів не підтвердили свої «відмінні» знання. Скажімо, на письмовому екзамені з математики за спеціальністю «математика та інформатика» з 72 абітурієнтів-медалістів і прирівняних до них лише 9 чоловік одержали «п'ятірки».

У цьогорічних правилах прийому є ще й така новинка: призери всесоюзних, республіканських, обласних олімпіад «автоматом» одержують ... балів за свої «олімпійськ... предме...

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

Вінниця.

АФЕРИСТИ-ПОЛІТОЛОГИ

Славиться Запоріжжя авантюрних справ майстрами. Нещодавно десятки газет повідомили про викриття групи спекулянтів, яка діяла за допомогою фальшивих посвідок офіцерів КДБ. А тепер — ажіотаж довкола вступних іспитів у вузи, як кажуть, до сезону — і фрукти.

У місті металургів виникла філія Ленінградського інституту політології. І негайно, ясна річ, оголосила прийом студентів. Благо, рекламу нині публікують запросто, аби гроші. До речі, абітурієнти мусили (і дехто швиденько сплатив) переказати по 6 тисяч карбованців за навчання. Натомість — ніяких іспитів і конкурсу. Вважай, що вже прийняли. Яким же спеціальностям обіцяли навчити підприємливі люди наших юних земляків? Правознавству, менеджменту, політології...

Та хутко з'ясувалося, що такого філіалу не існує деюре. І взагалі питання про його відкриття не розглядалося ні в Києві, ні в Запоріжжі. Хто ж самотужки прагнув ощасливити (Боже мій, за шість «штук») провінційних пай-хлопчиків і дівчаток духом престижного вузу? В. Львов і його команда. В. Львов є директором одночасно двох закладів — Українського науково-дослідного центру ідейно-політичного виховання Академії педагогічних наук СРСР та Запорізького госпрозрахункового філіалу Ленінградського інституту політології. Гроші абітурієнтів тим часом пішли на рахунок центру, а не так званого філіалу. І не дивно: такого філіалу місцева влада не реєструвала, він не має власного рахунку в банку.

Що ж, можна поспівчувати обнадіяним «студентам» неіснуючого навчального закладу, бо мало хто серед них пам'ятає мудрість нашого народу: не зівай, Хомко, на те ярмарок.

Мені залишається навести спеціальне рішення Запорізького облвиконкому: «Припинити прийом абітурієнтів до Запорізького філіалу Ленінградського політологічного інституту. Вважати недоцільним діяльність філіалу Ленінградського політологічного інституту на території області у зв'язку з відсутністю навчально-матеріальної бази для якісної підготовки спеціалістів. Інформувати Академію педагогічних наук СРСР і Ленінградський політологічний інститут про порушення порядку створення філіалу і про це рішення виконкому».

P. S. **Втім, іспити до державних вузів у Запоріжжі цього року гарячі. Найвищий конкурс, як завжди, до мед**інституту — більше трьох чоловік на місце. Трохи менше двох чоловік претендують на одне місце в держуніверситеті на спеціальність «Українська мова та література», а здобути фах за спеціальністю «Фізика» забажали всього 49 абітурієнтів (при плані — 50 місць). На факультети Запорізького машинобудівного інституту, Мелітопольського інституту механізації сільського господарства та Бердянського педагогічного інституту кількість бажаючих стати студентами коливається від 1,13 до 3,4. Що ж, нехай переможуть гідні.

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент
«Голосу України».
Запоріжжя.

ЕКОНОМІКА — ЦЕ ПРЕСТИЖНО

Незабаром 500 юнаків та дівчат одержать запрошення до Сумського фізико-технологічного інституту. Про особливості цьогорічних вступних іспитів розповідає відповідальний секретар приймальної комісії О. АЛЕКСЄЄВ:

— Загалом конкурс був невеликий — менше двох чоловік на місце. Але порадував рівень підготовки кандидатів у студенти. Кожен четвертий закінчив школу із золотою медаллю. Здебільшого медалісти і виборювали право навчатись на спеціальностях «Економіка і управління в машинобудуванні» та «Організація виробництва», які відкриваються з нового навчального року. Потяг молоді до економіки в умовах гострого дефіциту кадрів такого профілю, звичайно, радує. Засмучує інше — дуже мало хто з абітурієнтів володіє українською мовою, а тому абсолютна більшість писала твір російською. Дається взнаки русифікація народної освіти в нашому регіоні, надто повільно виконується Закон про мови в УРСР.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Суми.

ПОРЯ... ВІД ПР...

Нововведення, нетрадиційність цьогорічної вступної кампанії викликали чимало запитань, телефонних дзвінків, з якими абітурієнти зверталися і до нашої редакції. На найболючіші з них ми попросили відповісти заступника начальника Головного управління вищої освіти Мінвузу УРСР Михайла СТЕПКА.

— КОНКУРС. У нинішньому році на Україні абітурієнтам заборонили вступати до кількох вузів водночас, як це практикувалося, наприклад, у Росії. На те є вагомі причини!

— Міністерство вищої освіти УРСР розробило основні положення прийому до вузів, які затвердила і Рада Міністрів республіки. Згідно з ними було заборонено при вступі до вищих навчальних закладів приймати копії документів. Досвід московських вузів, відгуки, які до нас надходять, переконують, що і в наступному році треба дотримуватися цієї ж позиції. У Москві, наприклад, нерідко бувало, що абітурієнти подавали документи відразу на 6 факультетів, а на іспити не з'являлися і від того потерпали лише приймальні комісії, в яких панував суцільний хаос і нервове напруження. Це ж стільки зайвої роботи! Вірогідність вступу при такій «демократії» не збільшилась. Навпаки, при цьому лише втрачається профорієнтаційний сенс. Але, якщо ви вже зараховані студентом інституту чи університету, маєте право подавати документи у будь-який вуз України, на будь-який факультет. Звичайно, за згодою деканів.

— ПЛАТНЕ НАВЧАННЯ. У деяких вузах республіки цього року перевагу надавали тим, хто мав можливість офіційно внести за навчання певну суму грошей. На думку Мінвузу УРСР, такий підхід справедливий!

— Ще з грудня наше міністерство орієнтувало вищу школу на те, що комерційна діяльність повинна, без сумніву, розвиватися. Але не на основі підриву одного з наших небагатьох завоювань — безплатного навчання, тобто не порушуючи статті 45 чинної Конституції.

Плату дозволено брати лише за додаткові послуги: одержання другої середньої спеціальної та вищої освіти, поглиблене вивчення певних дисциплін і т. п. Правда, це положення не поширюється на людей, непрацездатних за станом здоров'я.

На заочні відділення, тобто на безвідривні форми навчання, щоб виконати договори з підприємствами, ректори мають право зараховувати студентів понад план. Як безплатно, так і платно.

ОДСЬКИЙ уні-
ет, мабуть, єди-
з республіки,
мають мож-
дати вступні
ак і навчатись
ирьох мов, які
рідними для
еления Закар-
аїнською, угор-
унською та ро-
Для випускників
шкіл, котрі,
уть удосконалю-
ання й на угор-
умунському від-
це неабияка під-

о року на різні
2 представники
національності.
ців (1.888 абі-
це другий по-
реважна біль-
ців виявила ба-
ти вступні іспи-
овою і абі-
ні.
відповідні пред-
І, які очолили
ковані фахівці.

АМБІЦІЇ І АПЕЛЯЦІЇ

Приміром, на посаду голови комісії з румунської мови було запрошено професора Бая-Марського університету з Румунії.

— А чи не виникає у зв'язку з цим ускладнень у ході іспитів? — поцікавився я в заступника голови апеляційної комісії Г. Чикрія.

— В цілому ні, хоча деякі непорозуміння мали місце. Так, абітурієнтці І. Балінт, котра писала роботу з біології, не зовсім правильно переклали запитання (всі екзаменаційні білети надруковано українською мовою — **прим. М. Г.**). А перевіряючий вирішив, що вступниця не до кінця висвітлила проблему і поставив «четвірку». Ми переглянули рішення і поставили найвищий бал.

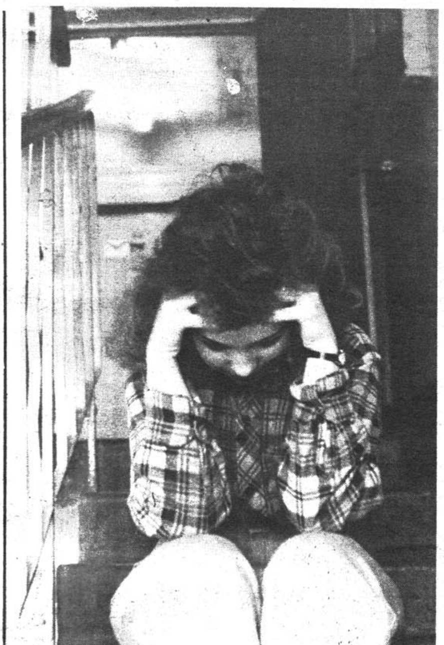
До речі, захист не мундира, а інтересів абітурієнта— теж один із штрихів нового підходу до навчального процесу в університеті. Та ж апеляційна комісія, за словами Г. Чикрія, слугувала раніше, як правило, гарматою, що стріляла лише в один бік. Тепер ситуація змінилася: з 40 заяв, що надійшли до комісії, визнано претензії справедливими майже в кожній п'ятій.

Характерною рисою цьогорічної вступної кампанії є збільшення конкурсу на гуманітарні факультети, в тому числі на угорську філологію — понад три чоловіка на місце. Великий інтерес виявили абітурієнти до нововведеного з нинішнього року інженерно-технічного факультету. Ще більше заяв подано на юридичний факультет.

— Задумів чимало, — підсумовує голова приймальної комісії, ректор університету В. Сливка. Плануємо відкрити відділення журналістики. У майбутньому вважаємо за краще замість вступних іспитів, які виснажують і абітурієнтів, і викладачів, запровадити спеціальне тестування.

Днями до вузу надійшов лист від президента Загальноєвропейського університету наукових досліджень пана Ж.-П. Фая, який запропонував створити подібний заклад в Ужгороді. Це відкрило б іще кращі перспективи для підготовки фахівців, які справді відповідали б вимогам часу.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».
Ужгород.



Іспит-91

ГОДНІ ДИПЛОМ?

ОВА»

їнська мова та
ти показали рі-
вень абітурі-
багато медаліс-
одили свої «від-
». Скажімо, на
кзамені з мате-
еціальність «ма-
-інформатика» з
тів-медалістів і
до них лише 9
кали «п'ятірки».
нних правилах
е й така новин-
всесоюзних, рес-
х, обласних
томатом» одер-
м з своєї «олім-
ме

ЛАЗАРЕНКО,
кореспондент
раїни».

політологічного
території обла-
у з відсутністю
теріальної бази
підготовки спеці-
рмувати Акаде-
чних наук СРСР
цький політоло-
ут про порушен-
створення філіа-
ішення виконко-

іспити до дер-
у Запоріжжі
арячі. Найвищий
завжди, до мед-
більше трьох
ісце. Трохи мен-
вік претендують
е в держуніверс-
еціальність «Укр-
а та література»,
х за спеціальніс-
забажали всьо-
ієнтів (при пла-
ць). На факуль-
ького машинобу-
ституту, Меліто-
нституту механі-
кого господарства
кого педагогічно-
кількість бажаю-
удентами колива-
3 до 3,4. Що ж,
ожуть гідні.

МИХАЙЛЮТА,
кореспондент
раїни».
я.

ЕКОНОМІКА — ЦЕ ПРЕСТИЖНО

Незабаром 500 юнаків та дівчат одержать запрошення до Сумського фізико-технологічного інституту. Про особливості цьогорічних вступних іспитів розповідає відповідальний секретар приймальної комісії О. АЛЕКСЄЄВ:

— Загалом конкурс був невеликий — менше двох чоловік на місце. Але порадував рівень підготовки кандидатів у студенти. Кожен четвертий закінчив школу із золотою медаллю. Здебільшого медалісти і виборювали право навчатись на спеціальностях «Економіка і управління в машинобудуванні» та «Організація виробництва», які відкриваються з нового навчального року. Потяг молоді до економіки в умовах гострого дефіциту кадрів такого профілю, звичайно, радує. Засмучує інше — дуже мало хто з абітурієнтів володіє українською мовою, а тому абсолютна більшість писала твір російською. Дається взнаки русифікація народної освіти в нашому регіоні, надто повільно виконується Закон про мови в УРСР.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Суми.

ПОРЯТУНОК ВІД ПРОТЕКЦІОНІЗМУ

Замість коментаря

Нововведення, нетрадиційність цьогорічної вступної кампанії викликали чимало запитань, телефонних дзвінків, з якими абітурієнти звертаються і до нашої редакції. На найболючіші з них ми попросили відповісти заступника начальника Головного управління вищої освіти Мінвузу УРСР Михайла СТЕПКА.

— КОНКУРС. У нинішньому році на Україні абітурієнтам заборонили вступати до кількох вузів водночас, як це практикувалося, наприклад, у Росії. На те є вагомі причини!

— Міністерство вищої освіти УРСР розробило основні положення прийому до вузів, які затвердила і Рада Міністрів республіки. Згідно з ними було заборонено при вступі до вищих навчальних закладів приймати копії документів. Досвід московських вузів, відгуки, які до нас надходять, переконують, що і в наступному році треба дотримуватися цієї ж позиції. У Москві, наприклад, нерідко бувало, що абітурієнти подавали документи відразу на 6 факультетів, а на іспити не з'являлися і від того потерпали лише приймальні комісії, в яких панував суцільний хаос і нервове напруження. Це ж стільки зайвої роботи! Вірогідність вступу при такій «демократії» не збільшилась. Навпаки, при цьому лише втрачається профорієнтаційний сенс. Але, якщо ви вже зараховані студентом інституту чи університету, маєте право подавати документи у будь-який вуз України, на будь-який факультет. Звичайно, за згодою деканів.

— ПЛАТНЕ НАВЧАННЯ. У деяких вузах республіки цього року перевагу надавали тим, хто мав можливість офіційно внести за навчання певну суму грошей. На думку Мінвузу УРСР, такий підхід справедливий?

— Ще з грудня наше міністерство орієнтувало вищу школу на те, що комерційна діяльність повинна, без сумніву, розвиватися. Але не на основі підриву одного з наших небагатьох завоювань — безплатного навчання, тобто не порушуючи статті 45 чинної Конституції.

Плату дозволено брати лише за додаткові послуги: одержання другої середньої спеціальної та вищої освіти, поглиблене вивчення певних дисциплін і т. п. Правда, це положення не поширюється на людей, непрацездатних за станом здоров'я.

На заочні відділення, тобто на безвідривні форми навчання, щоб виконати договори з підприємствами, ректори мають право зараховувати студентів понад план. Як безплатно, так і платно.



Але вони складали вступні іспити за загальними правилами. 5 липня було видано наказ № 157, який заборонив надавати перевагу абітурієнтам стаціонару, котрі мають договори з підприємствами або можливість внести гроші за своє навчання. Проте не всі вузи це врахували.

— ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАКОНУ ПРО МОВИ У ВУЗАХ РЕСПУБЛІКИ. Цього року на всіх гуманітарних факультетах першим іспитом був іспит з української мови та літератури. Але ж як вступити, скажімо, на історичний чи юридичний факультет юнакам і дівчатам — випускникам російських шкіл! Чи немає тут дискримінації!

— Вищу школу часто критикують, зокрема творча інтелігенція, за те, що вона повільно впроваджує в життя Закон про мови.

Наша позиція з цього питання така: поки національна свідомість багатьох батьків і дітей не досягла розуміння державних інтересів України, та й можливості вивчати українську мову були обмежені, ми не можемо перепинити доступ до вузів дітей із Херсона, Харкова, Донецька і т. п., де по одній українському школі на весь мегаполіс. Тому в нинішньому році ніхто нікого силоміць не примушував складати іспит з української мови. Наприклад, якщо ти вивчав українську мову і пишеш вступну письмову роботу українською, то потім у вузі автоматично звільняєшся від її вивчення, якщо ж ти пишеш твір чи диктант російською мовою, то доведеться весь перший курс учити українську, щоб володіти державною мовою України.

— ПРОТЕКЦІОНІЗМ. Не секрет, що вступна кампанія наскрізь пройнята «блатами», «дзвінками», знайомствами, що місця, особливо на престижні факультети, нерідко розподіляються задовго до прийому документів. Напевне, такі сигнали надходять і до вашого Міністерства! Що сьогодні вдалося зробити Мінвузу для того, аби змінити таку «продажну» систему!

— Не все залежить від Міністерства вищої освіти. На Україні 150 вузів, до яких приймається втричі більше заяв, ніж вони здатні вмістити студентів. Проконтролювати весь хід вступної кампанії фізично неможливо. Але щоб хоч якось запобігти цьому, орієнтуємо інститути, університети на ведення письмових іспитів, обнародуємо результати конкурсів, деякі вузи навіть транслюють на відеоекрани хід вступних іспитів...

Чи надходять до нас сигнали? Так. Зокрема з юридичних, економічних, філологічних факультетів, де конкурс найбільший.

Мабуть, єдиний вихід з цієї системи протекціонізму і блатів — розширити можливості вищої школи настільки, щоб вона могла задовольнити освітні потреби всіх бажаючих.

— ПЕРСПЕКТИВА. У світі широко практикуються Вільні університети, недержавні навчальні заклади і т. п. Україна може хоч би мріяти в найближчих п'ять років про такі вузи!

— І не лише мріяти. Наприклад, Одеський Вільний університет уже в стадії становлення, плануються й інші небюджетні навчальні заклади. На сьогоднішній день вся затримка ось у чому: щоб мати право відкрити недержавний вуз, потрібно мати право видавати диплом, тобто інститут чи університет повинен пройти відповідну акредитацію. Положення про акредитацію, механізм його дії вже майже готові. Тому, очевидно, Вільні університети, приватні інститути незабаром стануть для України реальністю.

Записала Катерина КІНДРАСЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

А ЗОЛОТО — ПІД НОГАМИ

СПІЛКА народних майстрів України — наймолодша з-поміж своїх творчих посестер. Вона, можна сказати, ще не вийшла зі сповивального віку — лише півтора року минуло після її установчого з'їзду. То, без перебільшення, був з'їзд великих надій. Від закличних ритмів козацького маршу, мелодією якого відкривалося кожне засідання, до виступів на з'їзді самих майстрів.

Чи справдились ці надії? З цього і почалася розмова оглядача нашої газети з головою ради Спілки народних майстрів України В. ПРЯДКОЮ.

— Мені здається, — говорить Володимир Михайлович, — що державні структури нашої республіки ще не усвідомили: з'явилася нова творча професійна спілка. Наша поява на світі Божому сприйнята як народження якогось кооперативу чи малого підприємства. Дехто вважає, що ми — то якась комерційна організація, яка з усіх критичних ситуацій виборсається самотужки.

По суті, нас кинуто напризволяще. Спілка перебуває в такому незахищеному стані, що міцно стати на ноги їй неймовірно важко, а то й неможливо.

Сьогодні стало модним говорити про спонсорів, про сучасних меценатів. Є вони — а ще більше, сподіваюсь, буде в майбутньому — і у нашої Спілки. Але цього замало. Народне мистецтво потребує передусім державної підтримки. Отож ми вже неодноразово зверталися до Кабінету міністрів республіки по допомогу. Адже нам потрібна хоча б півмільйонна одноразова грошова допомога, нам потрібні приміщення. Бо, як бачите, Спілка й досі знаходиться у приймах. А де маємо починати виробничу діяльність, закладати художні школи, розміщати майстерні? Бо створюються все нові й нові наші осередки, а, по суті, вони ніде приміщень не одержали.

— Наскільки мені відомо, Спілка розробила ряд цікавих проектів, втілення яких у життя допоможе збільшити практичні і творчі можливості народного мистецтва нашої республіки. Але без фінансів, без кадрів, без приміщень здійснити їх практично неможливо.

— То будуть усього-навсього добрі побажання. Скажімо, ми звернулися до Міністерства народної освіти УРСР з пропозицією створити спільними зусиллями Українську академію народного мистецтва імені Григорія Сковороди. І то не просто ефемерний оптимізм, яким ми вже ситі по горло за сімдесят три роки. То якщо ми створимо цей науковий, методичний і водночас навчальний заклад, то зможемо «пропустити» через академію багатьох сучасних народних майстрів, поставимо їх на міцну професійну основу.

Річ у тім, що сьогодні відбувається посилена комерціолізація мистецтва по всіх напрямах. І особливо народного, яке часто-густо сприймається різними ділками як надійний засіб для швидкого збагачення. Таким чином, паралельно з майстрами, які не дозволяють собі «халтурить», піднімається піна, так би мовити, напівмайстрів, а то й просто дешевих штампувальників, які тиражують свої антимистецькі вироби у тисячах екземплярів, буквально завалюють ринок цим барахлом. І навіть, як це не дивно, пробиваються на Захід. І вже звідти люди, що добре розуміються на мистецтві, приїжджають і здивовано нас запитують: «Що ви робите?». Але це не ми. Це різні ділки від мистецтва, яким однаково, на чому «варити» гроші: чи на поплавках, чи на плавках, чи на псевдомистецтві.

— Одне слово, «робляться гроші», а вони, як люблять повторювати сучасні радянські ділки, не пахнуть.

— Так, усі кооперативи і посередницькі фірми, що наживаються на народному мистецтві, думають лише про одне: як «зірвати» щонайбільший «куш». А що буде завтра з цим мистецтвом — їх абсолютно не хвилює. І самого майстра, якщо з нього не буде зиску, вони кинуть напризволяще.

А ми залишимось із майстрами у будь-якій ситуації. Незалежно від того, чи будуть мати їхні вироби збут. І треба, щоб усі народні майстри це добре усвідомили, бо тільки наша Спілка дбає про їх соціальний захист, тільки вона ними опікується.

І, звісно, найбільше нам болить, не дає спокою якість сучасного народного мистецтва. Отож відчуваємо, що без навчального закладу, який готуватиме з молодого покоління майстрів, просто не обійтися.



— Але на Україні віддавна існувала добра традиція: кожний майстер прагнув залишити своїх послідовників, дбав, щоб його справу продовжили здібні учні.

— Справді, таке було. Але тепер, на жаль, порушився отой предковічний природний зв'язок: від батька — до сина, від матері — до доньки. То як зберегти давні мистецькі традиції, не дати їм до останку загинути? Думаю, сьогодні найбільш ефективно це можна зробити через специфічний мистецький навчальний заклад.

— Але є училище прикладного мистецтва імені Івана Труша у Львові. Є технікум народних промислів у Косові й училище прикладників у Вижниці — у цих своєрідних «столицях» народного мистецтва...

— Саме тому в західних областях республіки і творчий процес протікає так, як і має бути: без болючих розривів у мистецьких традиціях.

А що маємо на Поділлі, на Слобожанщині, на Поліссі? Жодного навчального закладу з цього профілю. Правда, треба сказати добре слово про Решетилівське професійне училище, що на Полтавщині, де готують молодих килимарниць і вишивальниць. Та біда в тому, що нерідко випускники училища не мають змоги продуктивно використати свій талант та професійні навики.

— Володимире Михайловичу, на установчому з'їзді Спілки з-поміж багатьох пропозицій пролунала й така: на базі відомих центрів народного мистецтва, як, скажімо, у тій же Решетилівці чи Петриківці, створити свої спілчанські підприємства, до роботи на яких залучити місцевих народних майстрів.

— Найоптимальніший варіант вирішення цієї проблеми — це передати державні художні промисли республіки в систему нашої Спілки. Бо ці підприємства мають певну базу і саме завдяки їм у багатьох регіонах республіки вижило, не щезло зовсім українське народне мистецтво.

— І це беззаперечно?

— Судіть самі. Нашу Спілку звільнено від державного оподаткування. Отже, гроші, зароблені цими підприємствами, залишилися б у них. Саме за ці кошти можна поліпшувати соціально-побутові умови для нормальної творчої роботи майстрів, створювати художні школи, відкривати нові осередки там, де загублено певні традиції, і відновлювати їх.

Але оскільки держава не зважилась на такий крок — і в даній складній економічній ситуації осуджувати її за це якось язик не повертається, — нам доводиться починати все спочатку. І ви правильно говорите, що при творчих осередках треба створювати свої підприємства.

Та знову ж усе впирається в наші доволі скромні можливості. Грошей немає, приміщень немає, сировини немає... Шкіл, які готували б кадри для таких підприємств, також немає.

Отож самотужки ми поки що нічого зробити не можемо. Тому поперва створюємо ці підприємства з партнерами, які мають гроші. В даній ситуації ми беремо на себе всю художню політику, яка в найближчому майбутньому дасть можливість заробляти гроші, і це цілком влаштовує наших компаньйонів.

— А як у вас складаються відносини з місцевими Радами?

— По-різному: де знаходимо розуміння, а де наштовхуємось на рафіновану байдужість місцевих чиновників.

Зокрема, у нас зав'язалися дуже хороші контакти з місцевими властями у Гайсині, що на Вінниччині, де ми створили спільне підприємство по відродженню знаменитої колись бубнівської кераміки.

Плідно співпрацюємо і з Коломийською райрадою, що на Прикарпатті. Саме в цьому галицькому регіоні треба відроджувати оригінальне мистецтво Покуття. Як ви, очевидно, знаєте, саме в Коломиї знаходиться відомий музей гуцульського мистецтва, хоч саме місто тільки сусідить з Гуцульщиною. От і виходило, що традиції гуцульського народного мистецтва якось затінювали, відтісняли на задній план традиції покутянського мистецтва.

А в тій же Коломиї поруч з іншими членами нашої Спілки працює і Лариса Цибульська, кераміку якої не сплутаєш з іншою — вона має виразне покутське «обличчя». Є там і родина Кохнікевичів зі своїм самобутнім керамічним мистецьким почерком. Та ось біда: не мають де нормально працювати. То на цегельному заводі туляться, то ще кудись ідуть у «прийми», що, певна річ, великого творчого ефекту не дає.

— Та, мабуть, не менш гостра проблема постала з сировиною, з різними матеріалами: де купити нитки, де знайти потрібні фарби?

— То правда. Якби ми нині все це мали в потрібному обсязі, то можна було б нашим майстрам удома працювати. Ми вивчили цю проблему і підготували заявку щодо потреб народних майстрів. Але якщо нам держава й допоможе — а хочеться в це вірити, — то це буде не раніше 1992 року.

— Сьогодні ми часто нарікаємо на нестачу валюти, бо не одержуємо її ні за український метал, ні за український цукор — усе поглинає центр. А вироби народних майстрів, якщо ми хочемо розвивати туризм, можуть принести республіці значні валютні надходження, бо на них є попит. Здавалося б, у це вигідно вкладати гроші, але подібного поки що не спостерігаємо.

— Справді, якщо ми хочемо, щоб до нас їхали на відпочинок люди з усього світу, щоб вони везли із собою додому наші мистецькі речі, нам треба всіляко розвивати народне мистецтво. А без професійного підходу зробити це неможливо. Бо одна лише комерція переведе тайну творчості у площину антихудожнього ремісничого примітиву, який, зрештою, можна буде віником обмітати. І все це знециниться, стане нікому не потрібним.

Справжні високохудожні речі — то мірило мистецької цінності. Чи то унікальний вишитий рушник, чи то різьблена декоративна таріль. І мати їх у домашній колекції не менш престижно, ніж перстень із коштовним каменем чи дорогу порцеляну. Це, якщо хочете, також надійний капітал.

А щодо золота, яке лежить у нас під ногами... Мені доводилось бувати в Індії й Непалі, куди щороку приїжджають мільйони туристів. І кожен повертається бодай з невеликим сувеніром, які там пропонують на кожному кроці.

Та, мабуть, передусім нам треба створювати регіональні школи народного мистецтва, бо ми є свідками занепаду мистецьких традицій у багатьох областях республіки.

— Ви маєте на увазі якісь специфічні загальноосвітні школи, де дітей привчатимуть до місцевих мистецьких традицій?

— Ні, мова про інше. Скажімо, якщо вам доводилось бувати на святах народного мистецтва, що регулярно проводяться на Тернопіллі, то, мабуть, зауважили: зникають давні багаті традиції місцевої вишивки. Немає вже отих багатих чорних і бордових візерунків. Уніфікувалася, спростилася і сама техніка вишивання. Ще не так давно цих технік до дюжини доходило. Тепер усе зведено до уніфікованого «хрестика». А зникає техніка — забуваються старовинні орнаменти, бо кожна техніка вимагає своїх візерунків.

Ми бачимо: той вишиваний суржик «хрестиком» упереміж з трояндами з центральних областей України, що свідчить про занепад української вишивки, проникає вже на Буковину і в Галичину.

Чи взяти інший регіон — Слобожанщину. Якось з бідою пополам тут зберегли свою вишивку. Але зникли оті знамениті набивні ворсові килими — коци. Колись, ще за царських часів, їх потрапляло звідси на ринок десь до десяти тисяч штук.

І якраз регіональні школи, про які я вище згадував, покликані повернути народному мистецтву його давні традиції. І передусім його автентичність, самобутність.

— Коли вже так сутужно з деревиною, нитками, пензлями, то, мабуть, про випуск альбомів, буклетів, листівок говорити взагалі недоречно?

— Ви знаєте, яке на Україні становище з папером. Можна сказати, трагічне. І все ж таки Спілка знайшла фундаторів, які фінансують видання альбому про народних майстрів нашої республіки. Зокрема, нас підтримав науково-технічний центр «Імпульс» із Дніпропетровська. Зараз альбом повністю підготовлено до друку.

— Отже, є надія, що читач дістане цілісне уявлення про сучасний стан українського народного мистецтва?

— Альбом має скоріше довідковий характер про сучасних майстрів. До речі, серед них дуже багато молодих, за якими велике творче майбутнє.

Хочеться вірити, що при всій матеріальній скруті, в якій опинилося народне мистецтво України, воно дочекається своєї плодовитої осені.

Бо коли є цвіт, то можна надіятись і на плоди.

Розмову вів Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

На знімках:

● **Олена ЗІНЧУК. Несе Галя воду. Декоративний розпис. Петриківка Дніпропетровської області;**

● **Ласло ШИП. Опришки. Різьблення. Дерево. Ужгород;**

● **Василь БОНЧУК. Декоративна тарілка і шкатулка. Різьблення. Дерево. Косів Івано-Франківської області.**

ДІТИ ТАКИ — НЕ РЕЧІ!

Рішуче виступив проти усталеного «порядку», при якому заклади опіки поділяються в нашій країні на три ступені — будинок дитини, де утримують малюків віком до трьох років, дитбудинок, де мешканці від 3 до 7 років, та інтернат для школярів, колектив педагогів-вихователів Одеського дитячого будинку № 9. «Діти — не речі!, — не раз із болем говорила директор установи Валентина Сосніна. — І негоже раз у раз передавати їх з одних рук до інших, з одних стін у другі, травмуючи юні душі, порушуючи процес виховання й навчання, який мав би бути єдиним — нерозривним і цілеспрямованим».

6 червня ц. р. газета «Голос України» в кореспонденції «Діти—не речі!» вже писала про це. Розповідалося, зокрема, що педколектив дитбудинку № 9 на свій страх і ризик вирішив порушити отой горезвісний порядок, прагне перетворити свій заклад з «переселенського пункту» в рідну домівку для знедолених дітей, відкривши у себе ж таки для підростаючих малюків шкільні класи, які є, проте, ніби «незаконними», «напівлегальними».

Відтепер стають ті класи в дитбудинку № 9 цілком легальними. Докорінних змін зазнає виховання, навчання й матеріальне забезпечення дітей-сиріт й у всіх установах такого типу на Одещині. Цьому передувала неабияка робота. Щоб узаконити своє починання, педагоги-вихователі звернулися по допомогу до народного депутата СРСР Бориса Дерев'янка. В результаті Одеська обласна Рада ліквідувала поетапну передачу дітей з одного закладу до іншого за віковим принципом. Рекомендовано, зокрема, навчати вихованців дитбудинків у загальноосвітніх школах, а їх життя й побут організовувати за різновіковими та сімейними ознаками. Обливконкомові доручено вишукати можливості спорудження на території дитбудинку № 9 навчально-виховного комплексу, в якому утримуватимуться й виховуватимуться діти від 2 до 18 років. Саме цього, до речі, добивалися педагоги-вихователі. Передбачено приймати дітей до перших молодших дошкільних груп дитячих будинків з більш раннього, ніж досі, віку — з двох років.

На Одещині в дитячих опікувальних закладах, схоже, розпочинаються докорінні зміни. Але ж у республіці, країні чимало дитячих «переселенських пунктів».

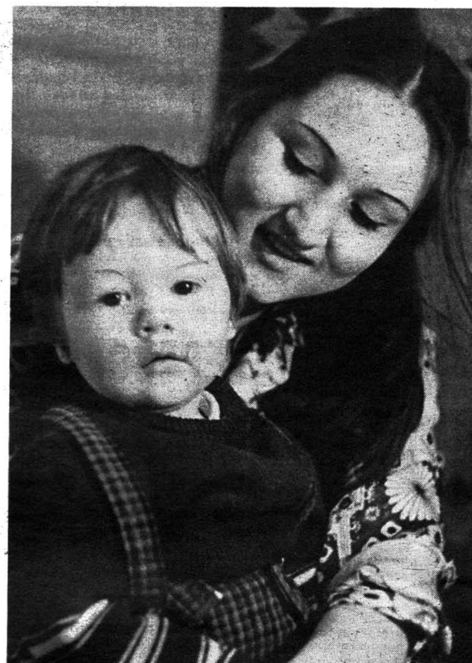
Там що, все залишиться без змін?

— Я маю намір порушити це питання перед Верховною Радою, — каже Б. Дерев'янко.

Україна, гадаємо, могла б і не чекати розв'язання проблеми у всесоюзному масштабі. Тим більше, що прецедент, як мовиться, вже є.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

Одеса.



Нічого кращого не знаю,
Як тая мати молодая
З малим дитятком на руках...

Фото Леоніда **ПІДЛУЖНОГО.**

ПОВЕРНІТЬСЯ ДО НАС ОБЛИЧЧЯМ

У Києві за ініціативою комісії ЦК Компартії України по роботі серед жінок відбулася науково-практична конференція на тему: «Жінка і сучасність». Її учасники розглядали різні аспекти жіночого питання, звертаючи особливу увагу на суспільно-політичне та соціально-економічне становище прекрасної половини населення республіки.

Висновок конференції був невтішним: становище жінки в нашому суспільстві вкрай незавидне. Учасники передусім відзначили недостатню захищеність матері-трудівниці, її високу зайнятість на виробництві, нічні зміни, значні фізичні перенавантаження, постійний дефіцит промислових та продовольчих товарів. Особливе занепокоєння викликають погана демографічна ситуація, погіршення здоров'я жінок та дітей.

В умовах переходу до ринкової економіки ще помітніше збільшується розрив між декларованими правами жінок та реальністю. Наростають загроза жіночого безробіття, фемінізація бідності.

Учасники конференції, вболіваючи за національне відродження, здоров'я прийдешніх поколінь, привертають увагу суспільства, держави, громадських організацій, усіх людей до нинішнього становища жінок та пропонують конкретні заходи, які б сприяли вирішенню проблем жінок та сім'ї.

Зокрема, конференція рекомендує створити національний механізм забезпечення прав слабкої статі, реалізації програм щодо жіноцтва та сім'ї. Це міг би бути відповідний державний комітет при Кабінеті міністрів України з підрозділами при виконавчих органах місцевих Рад. Необхідно також організувати Український центр дослідження проблем жінок та сім'ї, розробити Закон про охорону праці трудівниць та норми, необхідні для соціального і правового захисту жінок в умовах переходу до ринкової економіки.

Учасники конференції висловили надію, що гострі проблеми жіноцтва України не залишаться поза увагою Верховної Ради республіки, Кабінету міністрів та місцевих органів Радянської влади — інтереси прекрасної половини будуть захищені на державному рівні.

Що ж, непогана перспектива. Як представниця цієї самої половини людства, я в принципі не заперечую проти захисту моїх інтересів на державному рівні. Давно час. Жіночі проблеми виникли не в останні роки. І не вина нинішнього складу Верховної Ради, що жіноче свято 8 Березня завжди було сірим буднем. Безумовно, сьогодні саме від парламенту ми чекаємо рішучих дій на захист жінки. Сподіваємося, що він і справді повернеться до нас обличчям. І хай тоді комісія ЦК Компартії України по роботі серед жінок сміливо ставить галочку — «ініціатива» вдалася.

Людмила КОХАНЕЦЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Допекло

ЗАКОН, ЯК ДИШЛО. ДВА ЗАКОНИ ЯК...

Я звикла до насмішок на свою адресу. Звикла, що багатодітних батьків вітають в урочистих промовах, а в житті обзивають дурнями або недорозвинутими алкоголіками.

На щастя, в моїй сім'ї ніхто не п'є й не курить. Але вона все одно «ненормальна», бо багатодітна. Я не висовуюсь — не прошу пільг і милості в держави, не намагаюсь пролізти без черги до прилавка, і, взагалі, нікому із сторонніх не розповідаю, що маю п'ятеро дітей. Це мої турботи.

І все ж є причина, яка змушує мене шукати допомогу всупереч власній гордості: живемо в Поліському — селищі, яке підлягає повному виселенню з нього мешканців. За щойно прийнятим законом «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи», моїм землякам зменшується термін виходу на пенсію на чотири роки, плюс ще один за кожний рік, прожитий у зоні, але не більше, ніж дев'ять років. Отже, я так зрозуміла, що поліські жінки можуть іти на «заслужений відпочинок» у 46 років (55—9=46). До закону я як багатодітна мала право вийти на пенсію у 50 років. Тепер треба вибирати — або одна пільга, або інша. Якщо виберу пільги багатодітної матері — радіаційне лихо «викидається» з мого життя разом із здоров'ям. Якщо дам перевагу «чорнобильському» законові — для мене вже не діють перші пільги. А чому не два закони повинні охороняти таких, як я. Скажете, багато захотілось? Але ж я не зробила ту кляту аварію, від якої постраждало так багато людей. Постраждала і я. Раніше думала: проживу сто років — така була здорова. А зараз ледве ходжу. А ще ж дітей треба піднімати, рятувати їхнє здоров'я, підірване зоною.

Переживаємо, що впала народжуваність, що мало в нас здорових дітей. А звідки їм узятися, якщо ніхто по-справжньому не дбає про поповнення українського генофонду. В тому числі, на мою думку, і творці названих законів.

Валентина БИЛЬКО.

Поліське
Київської області.

Побут

ОДНА ПАРА ШКАРПЕТОК НА СІМ'Ю

З кінця минулого року в нашому місті за постановою Вознесенської міської Ради народних депутатів усі промислові товари розподіляються по підприємствах управлінням торгівлі під контролем депутатської комісії на чолі з самим головою міської Ради Юрієм Герковим.

За весь цей час працівники будівельної дільниці № 6 ПМК-248 одержали по одній парі шкарпеток та по 100 кришок для консервування. На інших же підприємствах розповсюджуються різноманітні товари — імпортний та вітчизняний трикотаж, взуття, посуд, галантерейні вироби, білизна, складна побутова техніка і багато-багато іншого. Ми неодноразово зверталися до начальника торговельного відділу Вознесенського міського управління торгівлі. Вона відповідає, що, оскільки організацій в нас нечисленна, то й товарів у більшому асортименті, ніж ми одержали, не буде. І пояснює це тим, що основна маса товарів розподіляється на великих підприємствах.

А ми ж усі живемо та працюємо у Вознесенську. І сім'ї наші тут. Де ж, як не в рідному місті, нам купувати необхідні повсякденні речі?

В. ТЕКЛЮК,
В. ІВАНОВ,
працівники БД № 6 Миколаївської ПМК.

ТІЛЬКИ ВІН ТА ВОНА

(Жарти не без моралі)

Зустрілися двоє.
— Дуже радий з вами познайомитися,— каже він.
— Я теж... Чула про вас лише хороше...
— А саме?
— Що ви неодружений...

* * *

— Чи насправді я перший, кого ти покохала?
— Розуміється... Цікаво, чому чоловіки завжди задають це запитання?

* * *

— Кохана, якщо вийдеш за мене заміж —носитиму тебе на руках!
— А хіба в нас не буде машини?

* * *

Дівчина хвалиться мамі:
— Коханий мій — дуже інтелігентний хлопець...
— Нічого, донечко,— каже мати.— Це стерпиться... Головне, щоб не повертався додому п'яний...

* * *

— Послухай, Петре, як чудово співає соловейко!
— Дивину знайшла! Він не жонатий, не має боргів, зуби з нього не болять... Чому ж йому не співати?

* * *

— Щось трапилося з моїм Василем... До шлюбу називав мене богинею...
— А тепер?
— Тепер став атеїстом.

* * *

— Сусідко, чим ви чистите килими?
— Чоловіком.

ЦИТАТА ДНЯ

Дивує те, що більшість республік виступає за єдину політику зайнятості, єдину грошову одиницю, єдину фінансово-кредитну систему... Єдина, єдина, єдина. Якщо так буде, то нічого нового ми не створимо.

Здається, більшість до нового й не прагне. Навпаки, тисне, щоб сказати: договір буде підписано... Я з цього приводу тричі виступав і сказав М. Горбачову: коли підносити так, що Україна готова до підписання Договору, то це все одно, що лити холодну воду на розпечене залізо.

І. ПЛЮЩ,
перший заступник Голови Верховної Ради УРСР

Наш дайджест «Комсомольская правда»

ПОТРІБЕН ПЕРЕВОРОТ. АЛЕ ЗАКОННИЙ

ЯК НАМ РЕОРГАНІЗУВАТИ ПОЛІТИЧНУ ВЛАДУ?

Після укладення перемир'я між центром і республіками на основі спільної заяви «9+1» виникла деяка ейфорія: здалося, що основні політичні проблеми успішно вирішено. Це не так: вирішення багатьох важливих проблем тільки відсунуто на майбутнє. І перша з цих проблем — проблема політичної влади.

У заяві керівники 9 республік і Президент СРСР декларують своє бажання «закінчити найближчим часом роботу над проектом нового Союзного договору» і «не далі як через шість місяців після підписання договору підготувати і прийняти на З'їзді народних депутатів нову Конституцію Союзу». Знаючи принципові розбіжності в розумінні концепції Союзного договору між центром і деякими великими республіками, неважко уявити що «найближчий час» розтягнеться на багато місяців. Адже потрібно буде не просто узгодити редакцію тексту договору, а й вирішити головне питання: що таке новий Союз — держава чи союз держав? Якщо це союз держав, до цього нині, здається, схиляється більшість, то про яку єдину конституцію для різних держав може йти мова?

Отже, вимога підписання Союзного договору найближчим часом, тобто тижні чи місяці, і тим більше вимога розробки загальносоюзної Конституції, є нереальними. Можна, звичайно, піти на злам існуючої державної влади і швидко будувати нові міждержавні відносини на основі прямого союзу між великими республіками, до якого з часом могла б приєднуватися за бажанням решта республік. Але це буде означати конституційний переворот. Наївно думати, що можна збудувати правову державу протиправними методами.

Який же вихід? Вихід в усвідомленні необхідності існування досить тривалого перехідного періоду від унітарної централізованої держави, якою був СРСР до 1991 року, до союзу держав. Законно розпустити З'їзд народних депутатів СРСР і ліквідувати конституційні структури може тільки сам З'їзд. Але навряд чи З'їзд це зробить — інстинкт самозбереження не дасть. Впевнений, що є можливості і для конституційного вирішення питання про владу.

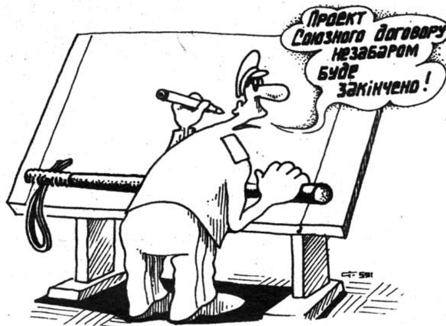
Із 2200 народних депутатів СРСР республіканські парламенти могли б обрати новий склад Верховної Ради (чи, може, краще назвати — Асамблею народних депутатів). Головне завдання Асамблеї — підготовка пакета міжреспубліканських угод, які разом із Союзним договором і могли б замінити Конституцію СРСР. Для створюваного на місці СРСР союзу держав необхідні в першу чергу три угоди: про економічний простір, з науково-технічних і економічних проблем, з оборони і національної безпеки.

Ті народні депутати, які не увійдуть до складу Асамблеї, могли б продовжувати виконувати свої депутатські обов'язки до кінця строку повноважень (залишилося ще три роки), будучи республіканськими (державними) радниками, із збереженням депутатського статусу.

Таким чином, перехідний період від СРСР як унітарної держави до союзу держав почався б цього року і завершився до 1994 року. І це відбулося б на конституційній основі, що надзвичайно важливо для стабілізації життя суспільства.

Сьогодні головне — домовитися про принципи. А вони такі: перехід до нового союзу держав має бути конституційним і, з одного боку, задовольняти прагнення республік до суверенітету, а з другого — бути прийнятним для З'їзду народних депутатів СРСР як законної і найвищої політичної влади в країні.

А. ЯБЛОКОВ,
народний депутат СРСР.



Корисно знати

ФОРУМ МАЙБУТНЬОГО ЛИТВИ

У липні у Вільнюсі відбулася друга конференція Форуму майбутнього Литви (ФМЛ). На ній було визначено подальші кроки цієї організації, прийнято статут і основи програми дій, а також ряд резолюцій із злободенних проблем політичного життя Литви.

Лише два місяці минуло після першої конференції Форуму, але сьогодні уже в 32 містах і районах республіки створено відділення МФЛ. У цій новій опозиційній організації — вчені, письменники, люди, пов'язані з мистецтвом, громадські діячі. До коаліційної Ради Форуму входять представники литовської інтелігенції, які кілька років тому були біля джерел руху «Саюдіс». Тому дехто навіть назвав Форум «другим Саюдісом». Але це зовсім не так. Керівництво сьогоднішнього «Саюдіса» є одним з головних опонентів Форуму майбутнього Литви.

Не встиг ще Форум створити свою платформу, не встиг народитися як громадський рух, а по ньому вже було пущено стріли і злива і справа. Так, газета Компартії Литви «Тарібу Летува» заявляє, що «Форум — це перехрещена Демократична партія праці Литви». Інші порівнюють ФМЛ з «партією Бурокявічуса», тобто Компартією Литви, і твердять, що ФМЛ — це «замасковані більшовики». Такі крайні оцінки навряд чи справедливі.

Форум — опозиція. Про це відкрито заявляють його члени. Але одночасно він виступає за поміркowану політику, за розвиток демократії, за діалог усіх політичних сил в ім'я незалежної демократичної Литви.

Один із лідерів Форуму, філософ Арвідас Юозайтіс, критично оцінюючи діяльність парламенту й уряду, вказує, що «Саюдіс» відхилився від своїх початкових установок, а депутати — від обіцянок, які вони давали виборцям. Адже «Саюдіс» ішов на вибори з лозунгом: «Нехай буде Литва такою, якою бажають її люди!».

Вітаутас МІКУЛІЧУС.

Вільнюс.

Панорама республік

УРЯД МОЛОДШАЄ

Верховна Рада Узбекистану внесла до республіканської Конституції ряд змін і доповнень. Зокрема, передбачено обмежити вік членів уряду. На ці посади відтепер призначатимуться особи не старші 60 років. Заборонено також займати одну й ту ж урядову посаду більше двох строків поспіль.

Граничний вік члена уряду — 65 років.

КРАЩЕ ПОЧЕКАТИ

У Латвії власті припинили надавати земельні ділянки для будівництва. Постанову про це прийняв республіканський парламент.

Своє рішення латвійські депутати аргументували тим, що будівництво може здійснюватися на тих землях, колишні власники яких невдовзі з'являться. Тому, щоб зменшити кількість майбутніх майнових конфліктів, земля під будівництво не виділятиметься доти, доки не стане чинним Закон «Про земельну реформу в містах і селищах Латвійської республіки».

РЕЛІГІЯ ПОЗА КОНКУРЕНЦІЄЮ

Згідно з указом президента Туркменистану С. Ніязова, в республіці вводяться фінансові пільги для підприємств, що належать релігійним організаціям.

З метою зміцнення й розвитку економічної та матеріальної бази релігійних організацій, говориться в указі, президент постановляє знизити в поточному році ставку податку на прибуток від виробничої діяльності їхніх підприємств з 35 до 10 відсотків.

ДИПЛОМАТИ ЗБИРАЮТЬСЯ В ДОРОГУ

Співробітники Міністерства закордонних справ Росії з'являться восени цього року в двадцяти посольствах СРСР за кордоном. Передусім у тих країнах, які з різних причин— політичних, економічних чи прикордонних — найбільше цікавлять Росію. Як повідомив заступник міністра закордонних справ Російської Федерації А. Федоров, їх працю фінансуватиме республіка. А від своїх союзних колег вони відрізнятимуться, по-перше, знанням особливостей російського законодавства і процесів, що відбуваються в республіці, подруге, тим, «що в МЗС РРФСР нікого не цікавить партійна належність співробітників», і, потретє, віком, який не перевищує 35 років.

І СВОГО НЕ ЦУРАЙТЕСЯ...

75 українців — випускників середніх шкіл Молдови одержали можливість здобути на Україні спеціальність викладачів українських шкіл і дитсадків, які відкриваються на молдовській землі. Це рішення — один з перших кроків до реалізації указу президента Молдови про заходи щодо розвитку української національної культури в республіці. Майбутніх спеціалістів готуватимуть у педучилищах Балти, Умані й Чернівців, а також у Чернівецькому університеті та педінституті Кам'янця-Подільського.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Перший заступник головного редактора Анатолій ГОРЛОВ

Редколегія:
Олександр БІЛИК заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
Член редколегії — Володимир Краснодемський.
Чергові редактори — Анатолій Красплянський. Віктор Косарчук.
Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.
Випусковий — Олексій Бондаренко.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсена, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.
Верстальники: Ольга Яценко, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Наталія Познак, Віктор Процун, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Індекс 60955.
Тираж 155.000
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.
Зам. 03151471